

Regional analyse Vestfold 2017

Næringsutvikling, befolkningsutvikling, attraktivitet og scenarier

KNUT VAREIDE

TF-rapport nr. 409

2017

Tittel: Regional analyse for Vestfold 2017
Undertittel: Næringsutvikling, befolkningsutvikling, attraktivitet og scenarier
TF-rapport nr: 409
Forfatter(e): Knut Vareide
Dato: 12. desember 2017
ISBN: 978-82-336-0088-4
ISSN: 1501-9918
Pris: 200,- (Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforskning.no)
Framsidedfoto: Osman Rana fra Unsplash
Prosjekt: Regionale analyser 2017
Prosjektnr.: 20170120
Prosjektleder: Knut Vareide
Oppdragsgiver: Vestfold fylkeskommune

Spørsmål om denne rapporten kan rettes til:

Telemarksforskning
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: +47 35 06 15 00
www.telemarksforskning.no

Resymé:

Rapporten beskriver og analyserer utviklingen i Vestfold med hensyn til arbeids- nærings- og befolkningsutvikling. Telemarksforskings attraktivitetsmodell er brukt for å måle attraktivitet for bosetting og næringsliv, og for å lage scenarier for framtidig utvikling i befolkning og antall arbeidsplasser.

Knut Vareide er utdannet sosialøkonom (cand. oecon.) fra Universitetet i Oslo (1985). Han har arbeidet ved Telemarksforskning siden 1996.

Forord

Denne rapporten inngår i en serie regionale rapporter som Telemarksforskning har utarbeidet for kommuner, regioner og fylker i Norge i 2017. Rapportene gir en beskrivelse av utviklingen på stedet med hensyn til arbeids-, nærings- og befolkningsutvikling. Ambisjonen med rapportene er imidlertid større enn bare å beskrive utviklingen. Vi ønsker også å analysere utviklingen for å avdekke drivkreftene som står bak og vise hvordan ulike forhold i samfunnsutviklingen henger sammen. Telemarksforskning har gjennom mange år utviklet en helhetlig modell, attraktivitetsmodellen, for å forstå og analysere samfunnsutviklingen på regionalt nivå. Attraktivitetsmodellen skiller ut strukturelle forhold som ikke kan påvirkes lokalt, men som likevel påvirker utviklingen. Noen steder greier å skape mer vekst enn de strukturelle forholdene tilsier. Det å skape ekstra vekst er et tegn på at stedet har vært attraktivt. Gjennom å bruke attraktivitetsmodellen kan vi måle om stedene har vært attraktive for næringsliv og bosetting.

Modellen gir også grunnlag for å lage scenarier for framtidig utvikling på steder når det gjelder antall arbeidsplasser og befolkning. I løpet av det siste året er scenariomodellen videreutviklet slik at scenariene også viser utviklingen i antall innbyggere på ulike alderstrinn.

For å utvikle gode modeller for regional utvikling er det svært viktig å teste ut modellen gjennom å utarbeide lokale og regionale analyser som det er gjort i denne rapporten. Gjennom å anvende modellen gjennom mange slike rapporter for kommuner, regioner og fylker får vi testet ut modellen i nær dialog med dem som driver med regional utvikling i praksis.

Bø, 1. november 2017

Knut Vareide

Prosjektleder

Innhold

Sammendrag	7
Rapportens oppbygging	8
1. Arbeidsplasser	10
1.1 Hovedtrekk i utviklingen i Norge.....	10
1.2 Strukturell utvikling i Norge	10
1.3 Arbeidsplassutvikling i Vestfold	11
1.4 Den relative arbeidsplassutviklingen.....	11
1.5 Arbeidsplassutvikling i bransjer og sektorer	12
1.6 Næringsstruktur	13
1.7 Drivkrefter for næringsvekst	14
1.8 Næringsattraktivitet.....	15
1.9 Utvikling i næringsattraktivitet	16
1.10 Næringsattraktivitet for ulike næringstyper.....	17
1.10.1 Næringsattraktivitet i regionene.....	18
1.10.2 Næringsattraktivitet i kommunene.....	18
1.11 Pendling og arbeidsmarkedsintegrasjon.....	19
1.11.1 Inn- og utpendling.....	19
1.11.2 Arbeidsmarkedsintegrasjon.....	19
1.11.3 Intern arbeidsmarkedsintegrasjon	20
1.11.4 Intern arbeidsmarkedsintegrasjon i regionene	20
1.11.5 Arbeidsmarkedsintegrasjon i regioner	21
1.11.6 Arbeidsmarkedsintegrasjon i kommuner	21
2. Befolkningsutvikling	22
2.1 Utviklingen i Norge.....	22
2.2 Utviklingen i Vestfold	23
2.3 Befolkningsutviklingen dekomponert	24
2.4 Drivkrefter for flytting	25

2.5	Bostedsattraktivitet.....	26
2.6	Utvikling i bostedsattraktivitet	27
2.6.1	Bostedsattraktivitet i regionene.....	28
2.6.2	Bostedsattraktivitet i kommunene.....	28
2.7	Boligbygging.....	29
2.7.1	Boligbygging i fylkene	29
2.7.2	Utvikling i boligbygging.....	29
2.7.3	Boligbygging i kommunene.....	30
3.	Samlet attraktivitet.....	31
3.1.1	Samlet attraktivitet i fylkene	32
3.1.2	Utvikling i samlet attraktivitet	32
3.2	Samlet attraktivitet i regionene.....	33
4.	Scenarier.....	34
4.1	Innvandringen til Norge	34
4.2	Fruktbarheten i Norge	34
4.3	Strukturell utvikling i bransjer og sektorer i Norge.....	35
4.4	Framtidig attraktivitet for Vestfold	36
4.5	Fire scenarier for Vestfold.....	37
4.6	Scenarier for befolkningsutvikling	38
4.7	Antall skolebarn	39
4.8	Forsørgerbyrden	39
4.9	Scenarier for arbeidsplassvekst	40
5.	Næringslivsindeksen.....	41
5.1	Verdiskaping og produktivitet.....	42
5.1.1	Verdiskaping i Vestfold	42
5.1.2	Verdiskaping i bransjer.....	43
5.1.3	Verdiskaping i regioner	44
5.1.4	Produktivitet	45
5.1.5	Produktivitet i bransjene	46

5.1.6	Bransjejustert produktivitet.....	47
5.1.7	Bransjejustert produktivitet i regionene	48
5.2	Lønnsomhet	49
5.2.1	Andel lønnsomme foretak.....	49
5.2.2	Andel foretak med positiv egenkapital	49
5.2.3	Lønnsomhetsindeksen.....	50
5.2.4	Lønnsomhet i regionene.....	51
5.3	Nyetableringer.....	52
5.3.1	Etableringsfrekvensen.....	52
5.3.2	Vekst i antall foretak.....	52
5.3.3	Etableringsindeksen	53
5.3.4	Etableringsindeksen for regionene	54
5.4	Næringslivets størrelse	55
5.5	Næringslivsindeksen	56
5.5.1	Næringslivsindeksen for regionene.....	57
5.5.2	Næringslivsindeksen for kommunene.....	58

Sammendrag

Antall arbeidsplasser i Vestfold økte i 2016. Utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet i Vestfold har vært bedre enn ellers i landet i de fire siste årene. Bransjestrukturen i Vestfold har blitt mer gunstig etter oljekrisen relativt til andre fylker, fordi Vestfold har relativt lite oljeavhengig næringsliv. Utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet har likevel vært noe bedre enn forventet. Vestfold har dermed vært et attraktivt fylke for næringsliv de siste årene.

Utviklingen i næringslivet er også beskrevet og analysert med andre indikatorer enn arbeidsplassutvikling. Verdiskapingen i næringslivet i Vestfold fikk en god vekst i 2016, til tross for at deler av verkstedindustrien i fylket hadde nedgang i verdiskapingen. Verdiskapingen i næringslivet i Vestfold økte mer enn gjennomsnittet i Norge. Produktiviteten (verdiskaping per ansatt) i næringslivet i Vestfold utviklet seg også bedre enn landsgjennomsnittet i 2016. Næringslivet i Vestfold forbedret lønnsomheten også i 2016, og lønnsomheten i Vestfold er nå litt bedre enn gjennomsnittet. Etableringsaktiviteten i Vestfold var omtrent som middels av fylkene i 2016. På den samlede næringslivsindeksen er næringslivet i Vestfold rangert som nummer 12 av de 19 fylkene. Vestfold skårer egentlig verken veldig bra eller dårlig på noen indikatorer. Næringsutviklingen i fylket i 2016 er samlet sett positiv i forhold til tidligere år, men det er klart potensial for forbedring når det gjelder både produktivitet, lønnsomhet og nyetableringer.

Befolkningsveksten i Vestfold fortsetter som før, selv om befolkningsveksten på landsbasis avtar. Vestfold har hatt en økning i flytteoverskuddet fra de andre fylkene. Den innenlandske nettoflyttingen er på det høyeste nivået siden 2003. En del av den økte innflyttingen skyldes at arbeidsplassveksten i fylket har blitt bedre enn ellers i landet. Vestfold framstår også som et attraktivt bostedsfylke som har bedre flyttetall enn forventet, selv etter at vi har tatt hensyn til at Vestfold har en gunstig sentral beliggenhet og god arbeidsplassvekst.

Utviklingen i antall arbeidsplasser og innbyggere i Vestfold er altså ganske positiv. Noe skyldes strukturelle forhold, men Vestfold har også bedre arbeidsplassvekst og innflytting enn forventet. Den samlede attraktiviteten (næringsattraktivitet og bostedsattraktivitet) har vært positiv i både 2015 og 2016.

I rapporten er det også vist ulike scenarier for utvikling i befolkning og arbeidsplasser fram til 2030. Vekstutsiktene for Norge har blitt vesentlig svekket de siste årene. Befolkningsveksten i Norge har blitt svakere på grunn av fallende innvandring og lavere fruktbarhet. Hvis det fortsetter, vil det påvirke veksten negativt i alle kommuner og regioner de neste årene. De strukturelle betingelsene for vekst har derfor blitt svakere enn tidligere. Vestfold må derfor skape enda høyere attraktivitet, både for næringsliv og bosetting, dersom veksten skal fortsette som tidligere. Med svak attraktivitet er det faktisk en mulighet for at veksten i arbeidsplasser og folketall kan stagnerer helt.

Rapportens oppbygging

Denne rapporten har fem kapitler.

Det første kapitlet handler om *arbeidsplassutviklingen*. Først beskriver vi utviklingen i antall arbeidsplasser i sektorer og bransjer. Deretter analyserer vi hva som har vært de viktigste strukturelle drivkreftene for arbeidsplassutviklingen i næringslivet. Vi ser da spesielt på den nasjonale veksten, næringsstrukturen på stedet og effekten av befolkningsendringene å stedet. Summen av disse tre strukturelle drivkreftene vil bestemme hva som er forventet vekst. Eller sagt på en annen måte: hvor mye næringslivet *burde* har vokst. Steder hvor næringslivet har en sterkere vekst enn forventet har vært attraktive for næringsliv. I kapitlet om arbeidsplasser viser vi også utviklingen i pendling og arbeidsmarkedsintegrasjon.

Det andre kapitlet tar for seg *befolkningsutviklingen*. Det fokuseres spesielt på flyttetallene og hvordan nettoflyttingen har vært i forhold til andre deler av landet. Nettoflyttingen analyseres for å avdekke hvordan arbeidsplassutviklingen og strukturelle forhold har påvirket flyttetallene. På samme måte som for arbeidsplassutviklingen, kan vi modellere hva som har vært forventet nettoflytting. Bostedsattraktiviteten måles som avvik mellom faktisk og forventet nettoflytting. Steder som har høyere nettoflytting enn arbeidsplassveksten og strukturelle betingelser tilsier er attraktive som bosted.

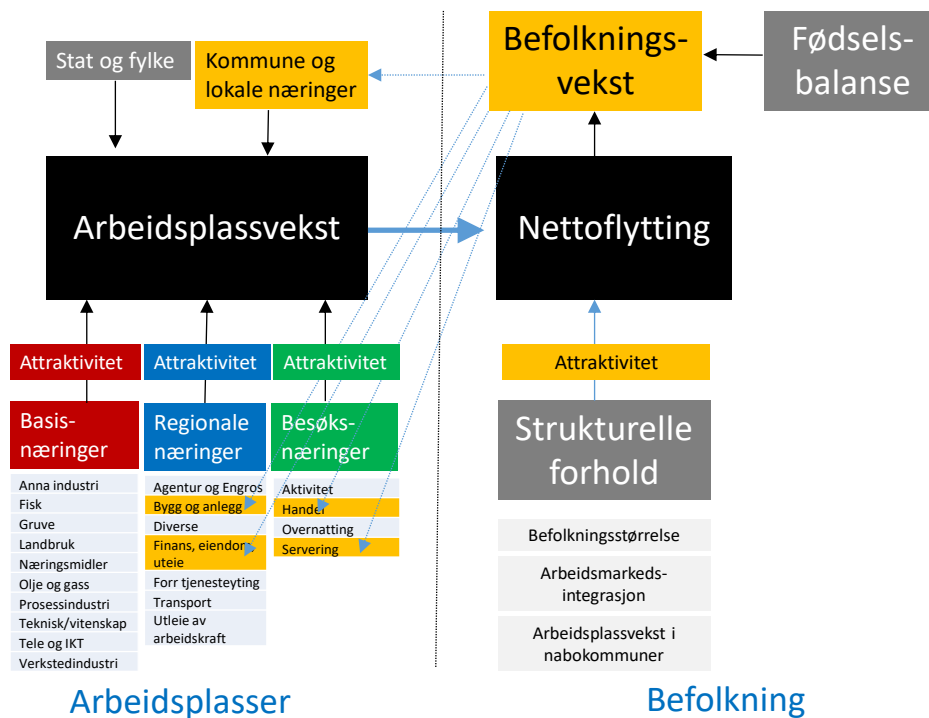
I det tredje kapitlet oppsummerer vi attraktivitetsanalysene og viser hvordan næringsattraktiviteten og bostedsattraktiviteten har spilt sammen og påvirket veksten i kommunen. Næringsattraktiviteten og bostedsattraktiviteten danner i fellesskap det vi kaller *samlet attraktivitet*. Vi ser også på hvordan den faktiske utviklingen er skapt gjennom en kombinasjonen av samlet attraktivitet og de samlede strukturelle forutsetningene.

I det fjerde kapitlet bruker vi attraktivitetsmodellen for å vise ulike *scenarier* for vekst fram til 2030. Scenariene er bygget rundt to alternativer for nasjonal innvandring og fruktbarhet. Ett alternativ er at befolkningsveksten blir som i Statistisk sentralbyrås framskrivning, hovedalternativet. Siden det kan se ut til at befolkningsveksten i Norge blir langt lavere enn dette, har vi laget scenarier med lavere nasjonal vekst. For begge alternativene for nasjonal vekst har vi laget ulike scenarier alt etter hvor høy attraktivitet det lykkes å skape på stedet.

Det femte og siste kapitlet omhandler nyetableringer, lønnsomhet, verdiskaping og produktivitet i næringslivet. Disse indikatorene kombineres i en *næringslivsindeks*, som gir et mål på hvordan næringslivet presterer. Det er dermed to hovedindikatorer for næringsutvikling: næringsattraktiviteten og næringslivsindeksen. Næringsattraktiviteten er fokusert på arbeidsplassutviklingen i næringslivet og hvordan denne påvirker demografien og samfunnsutviklingen. Det er altså de rent samfunnsmessige resultatene av næringsutviklingen. Næringslivsindeksen fokuserer på bedriftenes resultater og er ment å måle næringsutviklingen på næringslivets premisser.

Attraktivitetsmodellen

I rapporten bruker vi attraktivitetsmodellen for å analysere utviklingen i antall arbeidsplasser og antall innbyggere. Modellen brukes også for å lage scenarier for utviklingen fram til 2030. Telemarksforskning har utviklet denne modellen trinn for trinn i løpet av mange år.

Figur 1: Attraktivitetsmodellen.

I figuren over har vi skissert hvordan attraktivitetsmodellen er bygget opp. Modellen forklarer utviklingen av antall arbeidsplasser og innbyggere på et sted. Den gjensidige sammenhengen mellom arbeidsplassvekst og nettoflytting står sentralt i modellen. Arbeidsplassvekst påvirker nettoflyttingen til steder positivt, samtidig som at befolkningsveksten påvirker arbeidsplassveksten i visse sektorer og bransjer. Styrken med å analysere utviklingen gjennom en slik modell, er at vi kan beregne hva som er «normal», eller forventet, utvikling på et sted. Ulike steder har forskjellige strukturelle betingelser for vekst, noe som modellen tar høyde for. De fleste steder ønsker å påvirke veksten positivt gjennom å føre en lokal eller regional politikk som virker stimulerende. Dersom en slik politikk lykkes, vil stedet oppnå sterkere vekst enn forventet ut fra sine betingelser. Steder som oppnår sterkere vekst enn forventet er attraktive, enten attraktive for næringsliv eller attraktive som bosted.

1. Arbeidsplasser

I dette kapitlet beskriver og analyser vi utviklingen i arbeidsplasser. Datagrunnlaget er fra SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk. Analysene konsentrerer seg om utviklingen i næringslivet.

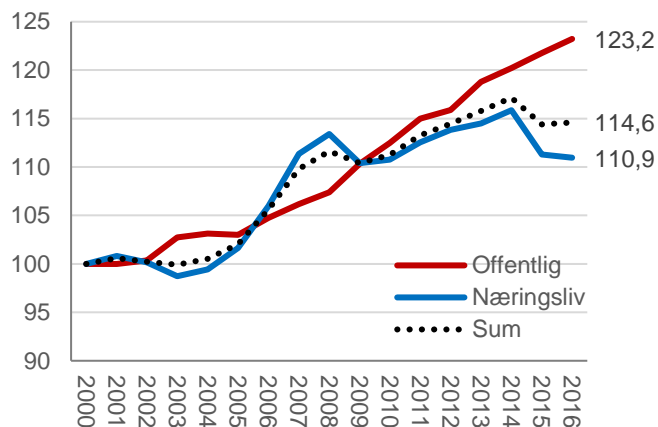
1.1 Hovedtrekk i utviklingen i Norge

Antall arbeidsplasser i Norge økte med 0,2 prosent i 2016. Antall arbeidsplasser i det offentlige økte med 9 870. På slutten av 2016 var det 23,2 prosent flere arbeidsplasser i offentlig sektor i Norge enn det var i 2000. Antall arbeidsplasser i næringslivet sank med 5 671 i 2016. I figur 1 ser vi at det var en sterk nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet i 2015, men denne nedgangen skyldes at SSB la om metoden for telling. I realiteten var det omtrent samme antall arbeidsplasser i næringslivet i 2015 som i 2014.

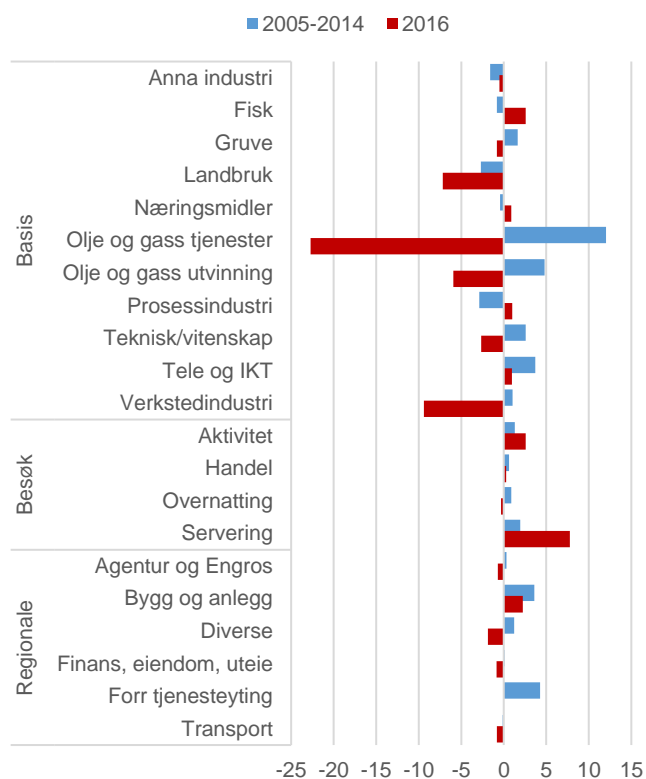
Det er et stadig større sprik mellom utviklingen i antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor. Offentlig sektor vokser jevnt og sterkt mens det nå er nedgang i privat sektor. Veksten i offentlig sektor har vært mulig som følge av stadig større bruk av oljefondet, men er neppe bærekraftig på lang sikt. Enten må det bli vekst i næringslivet igjen, eller så må veksten i offentlig sektor begrenses.

1.2 Strukturell utvikling i Norge

I figur 2 ser vi vekstraten i 2016 sammenliknet med vekstraten i årene 2005-2014. Den strukturelle utviklingen har blitt helt annerledes etter oljekrisen. Oljenæringer har gått fra vekst til nedgang. Næringer som fisk (fiske og havbruk), prosessindustri og næringsmiddelindustri har gått fra nedgang til vekst. Samtidig har også besøknæringer som servering og aktiviteter fått sterk vekst i 2016. Som vi skal se senere i denne rapporten gir det helt nye regionale vekstmønstre i Norge.

Figur 2: Utvikling i antall arbeidsplasser i Norge, indeksert slik at nivået i 2000=100.

Figur 3: Årlig vekstrate i perioden 2005-2014 sammenliknet med vekstraten i 2016 i ulike bransjer.

1.3 Arbeidsplassutvikling i Vestfold

Antall arbeidsplasser i Vestfold økte i 2016. Det ble flere arbeidsplasser både i privat og offentlig sektor.

I figur 3 ser vi at det var registrert en nedgang i privat sektor i 2015. Det er et utslag av en endring i tellemetoden til SSB. Nedgangen er derfor antakelig ikke reell.

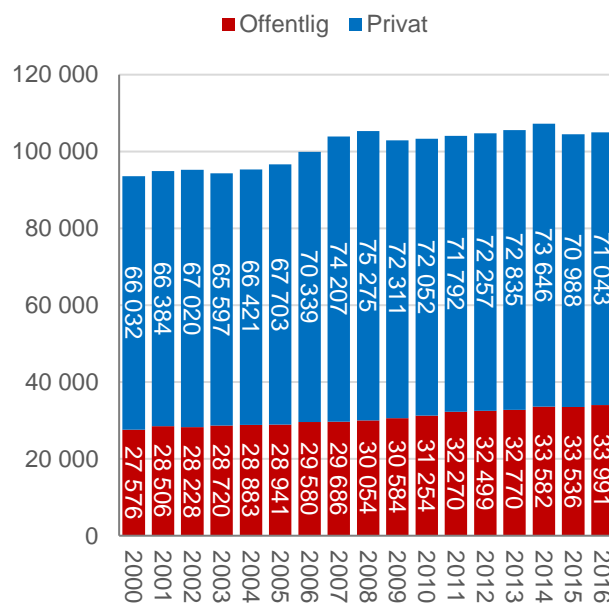
1.4 Den relative arbeidsplassutviklingen

Det er interessant å måle utviklingen av antall arbeidsplasser i Vestfold opp mot utviklingen i resten av landet. I figur 4 har vi først indeksert utviklingen slik at nivået i 2000=100. Deretter har vi sett på indeksen utvikling i forhold til indeksen for Norge. En indeksverdi på 100 betyr at utviklingen er den samme som i landet.

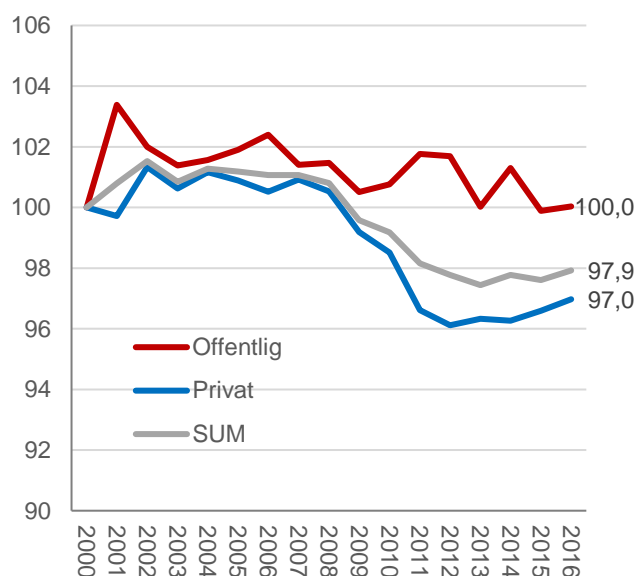
Vestfold hadde en svak periode mellom 2007 og 2012. I disse årene var arbeidsplassveksten i næringslivet i Vestfold svakere enn i resten av landet. Fra og med 2012 har næringslivet i Vestfold fått litt sterkere vekst enn gjennomsnittet for landet.

Antall arbeidsplasser i det offentlige har utviklet seg nøyaktig som ellers i landet fra 2000 til 2016.

For samlet antall arbeidsplasser har Vestfold hatt 2,1 prosentpoeng svakere vekst enn resten av landet siden 2000.

Figur 4: Antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Vestfold.

Figur 5: Utvikling i antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Vestfold, indeksert og vektet mot den nasjonale indeksen. Nivå i 2000=100.

1.5 Arbeidsplassutvikling i bransjer og sektorer

I tabellen ser vi hvordan antall arbeidsplasser har utviklet seg i ulike bransjer og sektorer siden 2000. I den siste kolonnen viser vi endringen i 2016.

Tabell 1: Antall arbeidsplasser i ulike bransjer og sektorer i Vestfold samt endring siste år.

Bransje	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Vekst
Anna industri	3 026	2 374	2 291	2 289	2 184	2 131	2 074	2 057	2 015	-42
Fisk	70	53	54	49	59	49	56	57	49	-8
Gruve	467	418	283	284	282	285	308	269	259	-10
Landbruk	2 205	1 894	1 706	1 700	1 609	1 528	1 516	1 582	1 473	-109
Næringsmidler	2 780	2 787	2 897	2 787	2 816	2 824	2 867	2 728	2 693	-35
Olje- og gasstjenester	8	3	14	2	2	3	4	1	1	0
Olje- og gassutvinning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prosessindustri	3 694	2 535	2 468	2 430	2 429	2 434	2 387	1 976	1 984	8
Teknisk/vitenskap	1 115	1 676	1 847	2 088	2 295	2 349	2 537	2 403	2 345	-58
Tele og IKT	961	1 226	1 614	1 624	1 709	1 679	1 774	1 886	2 150	264
Verktedindustri	6 095	5 702	5 320	5 427	5 627	5 536	5 439	5 323	4 802	-521
SUM basis	20 421	18 668	18 494	18 680	19 012	18 818	18 962	18 282	17 771	-511
Aktivitet	1 625	1 948	2 186	2 133	2 073	2 107	2 170	2 243	2 254	11
Handel	10 521	11 651	11 339	11 375	11 138	11 207	11 300	10 781	10 581	-200
Overnatting	846	988	962	979	980	1 058	1 041	1 040	1 007	-33
Servering	1 529	1 741	1 617	1 671	1 690	1 747	1 949	1 721	1 809	88
Sum besøk	14 521	16 328	16 104	16 158	15 881	16 119	16 460	15 785	15 651	-134
Agentur og Engros	5 205	5 305	5 667	5 844	5 881	5 858	5 845	5 469	5 586	117
Bygg og anlegg	6 156	6 858	8 189	8 313	8 632	8 891	9 085	8 882	9 443	561
Diverse	4 100	4 051	4 492	4 075	4 289	4 311	4 165	4 387	4 175	-212
Finans, eiendom, utleie	2 315	2 561	2 526	2 399	2 296	2 372	2 328	2 204	2 103	-101
Forretnings tjenester	3 169	3 226	4 609	4 411	4 443	4 536	4 645	4 428	4 274	-154
Transport	5 584	5 233	4 961	4 772	4 774	4 821	4 943	4 750	4 821	71
Utleie av arbeidskraft	1 121	1 077	1 387	1 433	1 543	1 541	1 439	1 272	1 424	152
SUM regionale næringer	27 650	28 311	31 831	31 247	31 858	32 330	32 450	31 392	31 826	434
Lokale næringer	3 440	4 396	5 623	5 707	5 506	5 568	5 774	5 529	5 795	266
SUM Privat	66 032	67 703	72 052	71 792	72 257	72 835	73 646	70 988	71 043	55
Fylke	5 941	2 015	2 223	2 149	2 209	2 226	2 216	2 166	2 199	33
Stat	4 799	8 661	9 355	9 475	9 659	9 916	10 208	10 111	10 151	40
Kommune	16 836	18 265	19 676	20 646	20 631	20 628	21 158	21 259	21 641	382
SUM offentlig	27 576	28 941	31 254	32 270	32 499	32 770	33 582	33 536	33 991	455
SUM arbeidsplasser	93 608	96 644	103 306	104 062	104 756	105 605	107 228	104 524	105 034	510

Basisnæringene i Vestfold fikk nedgang i 2016. Det ble sterk nedgang i verkstedindustrien for andre år på rad. Denne nedgangen er nok forårsaket av oljekrisen som førte til redusert etterspørsel fra den delen av verkstedindustrien som leverer til oljesektoren.

Besøksnæringene i Vestfold fikk også nedgang i 2016. Det var spesielt handel (butikkhandel) som hadde nedgang. Det var andre år på rad at det ble nedgang i antall arbeidsplasser i butikkhandel.

I de regionale næringene var det sterk vekst i antall arbeidsplasser i bygg og anlegg og mer moderat vekst i utleie av arbeidskraft, agenturvirksomhet og transport.

Til sammen ble det en vekst på 510 arbeidsplasser i Vestfold i 2016.

1.6 Næringsstruktur

Hvilke bransjer har Vestfold mye av?

I figur 5 ser vi lokaliseringkvotientene til de forskjellige bransjene. Lokaliseringkvotienten er andelen som bransjen har av samlet sysselsetting i Vestfold dividert på bransjens andel i Norge. Hvis tallet er over 1, betyr det at det er relativt mye av denne bransjen i Vestfold.

I basisnæringene er det mye av prosessindustri, gruve (sten og grus), næringsmiddelindustri og verkstedindustri.

I besøksnæringene har Vestfold relativt få arbeidsplasser i forhold til folketallet.

Blant de regionale næringene har Vestfold relativt mange arbeidsplasser i agentur og engros og middels eller lite av de andre bransjene.

Det er ingen bransjer som Vestfold har spesielt mye av. Den høyeste lokaliseringkvotienten er 1,4 for prosessindustri.

Hvordan næringslivet fordeler seg på de ulike bransjene betyr mye for veksten. Det skal vi analysere senere i denne rapporten.

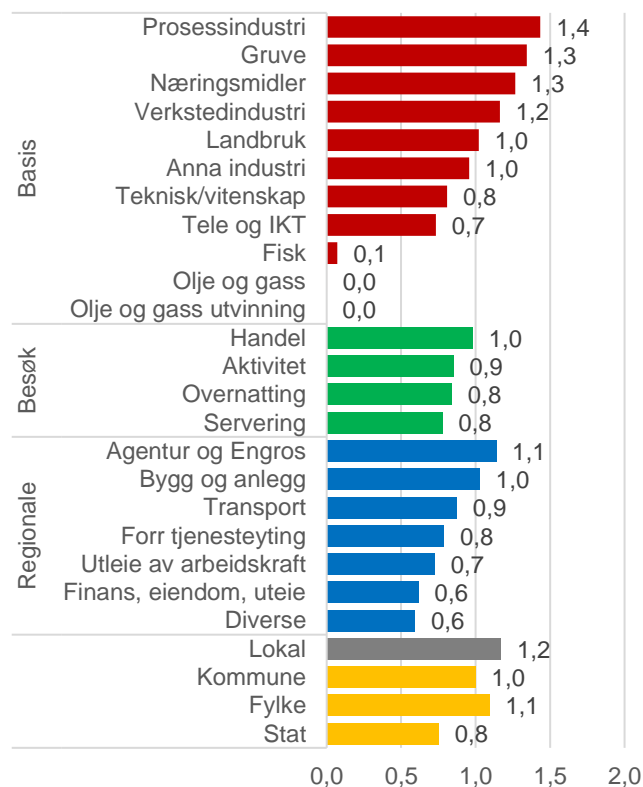
I figur 6 ser vi hvordan de sysselsatte i Vestfold fordeler seg.

Antall arbeidsplasser i næringslivet i Vestfold tilsvarer til sammen omtrent 55 prosent av sysselsettingen.

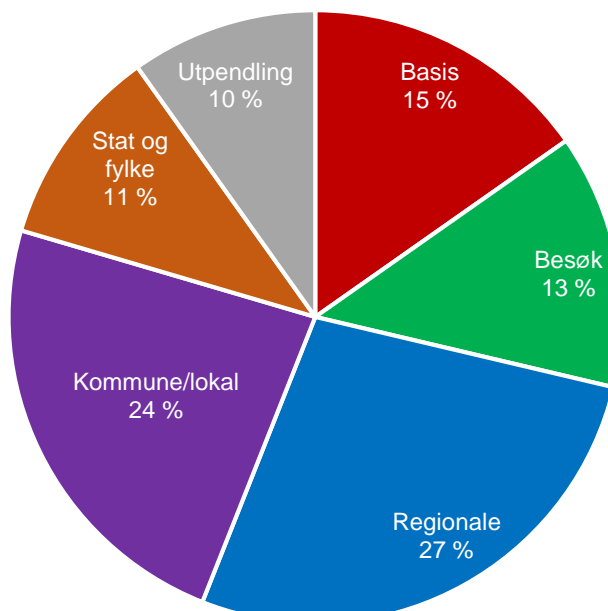
Kommunesektoren er tilsvarende 24 prosent av sysselsettingen.

Statlig og fylkeskommunal sektor i Vestfold sysselsetter 11 prosent.

Det er netto utpendling fra Vestfold, tilsvarende 10 prosent av sysselsettingen (netto). Det er mange som pendler fra Vestfold til Buskerud, Akershus og Oslo.

Figur 6: Lokaliseringkvotienter for ulike bransjer i Vestfold i 2016.

Figur 7: Fordelingen av sysselsatte i Vestfold i 2016 på bransjer og sektorer og netto utpendling.

1.7 Drivkrefter for næringsvekst

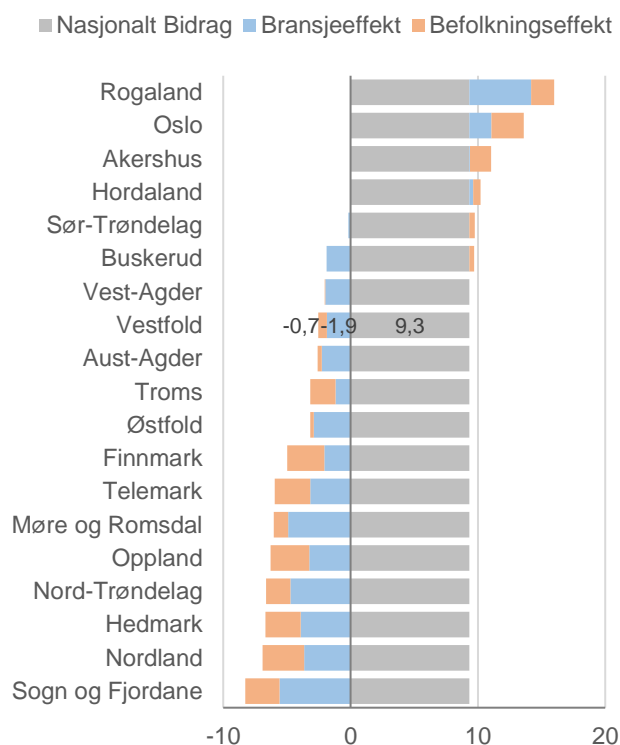
Det er to strukturelle forhold som betyr mye for arbeidsplassveksten i næringslivet. Det første er bransjesammensetningen på stedet. Hvis det er en høy andel av arbeidsplasser i vekstbransjer, vil det normalt føre til vekst. Denne *bransjeeffekten* kan vi beregne. For det andre har befolkningsveksten en direkte effekt på veksten i noen bransjer, som handel, servering, lokale næringer, bygg og anlegg og eiendom. Denne befolkningseffekten kan vi beregne.

I de to figurene til høyre har vi beregnet bransje- og befolkningseffekten for fylkene for de ti siste årene. I den øverste figuren er det de første åtte årene som er vist, i den nederste de to siste. Oljekrisen som kom i slutten av 2014 har fått stor betydning for de strukturelle drivkreftene for vekst.

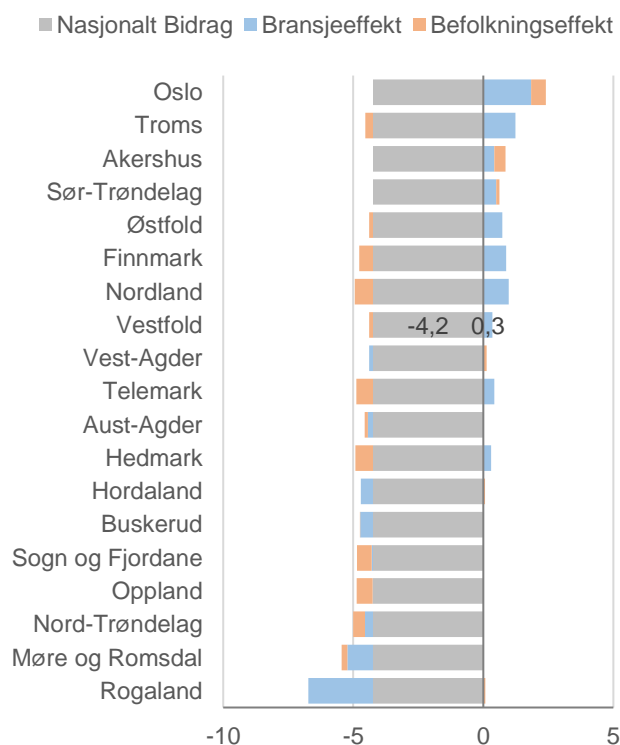
Fram til 2014 hadde Rogaland de beste betingelser for vekst. Oljenæringene vokste raskt. Samtidig hadde Rogaland befolkningsvekst over gjennomsnittet, noe som ga ytterligere stimulans til næringslivsveksten. Oslo, Akershus, Hordaland og Sør-Trøndelag hadde også strukturelle betingelser som tilsa bedre vekst i næringslivet enn gjennomsnittet. Vestfold hadde en næringsstruktur som tilsa 1,9 prosentpoeng lavere vekst i næringslivet i denne perioden. Lav befolkningsvekst reduserte i tillegg veksten tilsvarende 0,7 prosentpoeng. I denne perioden hadde næringslivet i Norge en sterk vekst i antall arbeidsplasser på 9,3 prosent.

I den nederste figuren ser vi bransje- og befolkningseffekten for de siste to årene. Den nasjonale veksten har blitt negativ. Oslo har de klart beste vekstbetingelsene, mens Rogaland har de klart dårligste.

Vestfold har nå en gunstig bransjestruktur som øker veksten med 0,3 prosent. Veksten i folketallet var ganske lik landsgjennomsnittet og påvirket lite. I de to siste årene har antall arbeidsplasser i næringslivet falt i Norge. Det reduserer forventet vekst i alle fylker med 4,2 prosentpoeng. De strukturelle betingelsene tilsier nå at Vestfold får bedre vekst enn gjennomsnittet i næringslivet.

Figur 8: Forventet vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet i perioden 2007-2014.

Figur 9: Forventet vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet i perioden 2015-2016.

1.8 Næringsattraktivitet

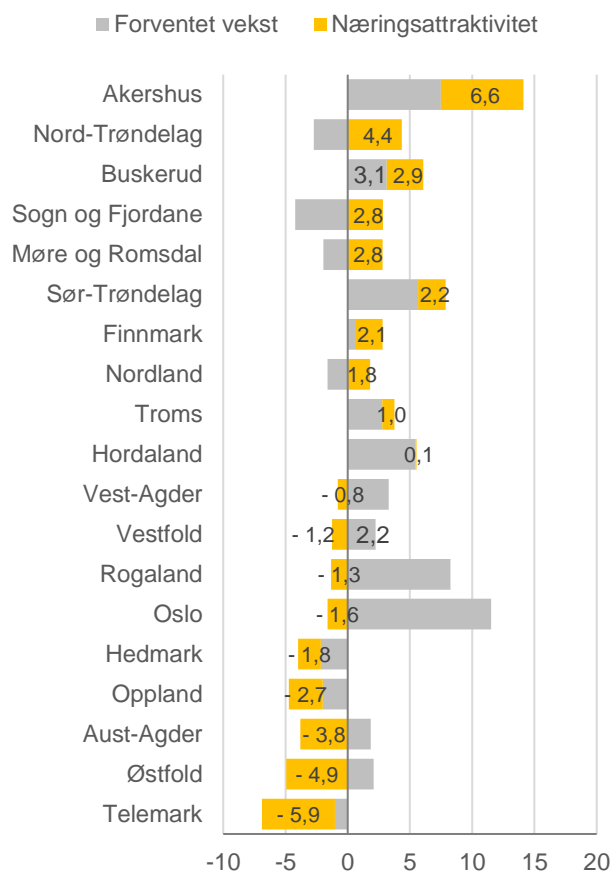
Fylker som er attraktive for næringsliv har bedre vekst i antall arbeidsplasser enn forventet ut fra de strukturelle betingelsene. De strukturelle betingelsene er en kombinasjon av bransjestrukturen og befolkningseffekten. Næringsattraktivitet er derfor definert som differansen mellom faktisk og forventet vekst.

I figur 9 ser vi hvordan veksten i antall arbeidsplasser har vært i fylkene de siste ti årene. Akershus har hatt den høyeste næringsattraktiviteten av fylkene i de siste ti årene. Nord-Trøndelag, Buskerud, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal har også hatt en vekst i næringslivet som er klart bedre enn forventet.

I motsatt ende finner vi Telemark, Østfold og Aust-Agder, som har hatt mye lavere vekst i næringslivet enn forventet de ti siste årene.

Forventet vekst i næringslivet i Vestfold er 2,2 prosent de ti siste årene. Fasiten ble en vekst på 1,0 prosent. Avviket fra forventet vekst ble dermed -1,2 prosentpoeng. Vestfold har dermed hatt en svakere vekst i næringslivet enn forventet de siste ti årene. Det betyr at fylket ikke har vært attraktiv for næringsliv i denne perioden.

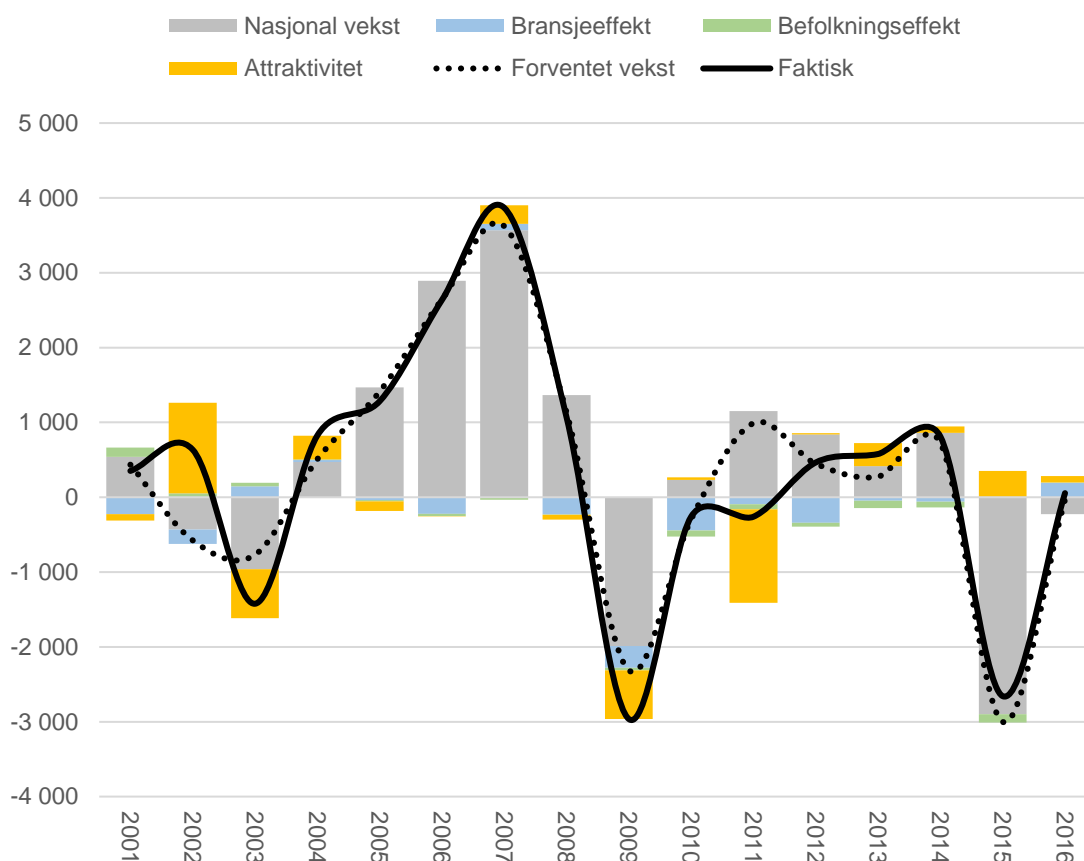
På neste side skal vi se hvordan næringsattraktiviteten til Vestfold har utviklet seg år for år.

Figur 10: Forventet vekst og næringsattraktivitet i fylkene i perioden 2007-2016. Summen av de to søylene er den faktiske arbeidsplassveksten i fylket.

1.9 Utvikling i næringsattraktivitet

I figuren under har vi oppsummert arbeidsplassutviklingen i næringslivet i Vestfold år for år fra 2001 til 2016.

Figur 11: Faktisk og forventet vekst i næringslivet, drivkrefter for vekst og næringsattraktivitet.

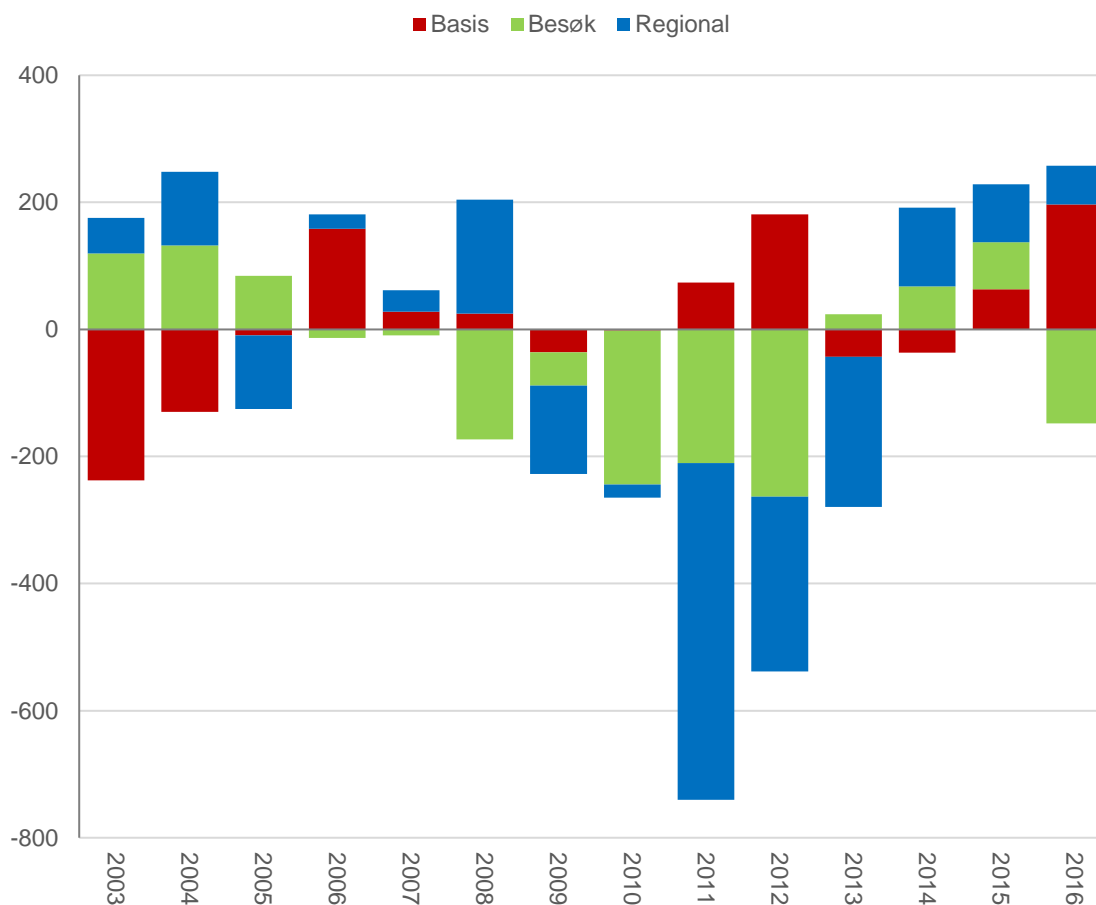
De grå søylene i figuren viser hvordan den nasjonale veksten (konjunktorene) har påvirket veksten i Vestfold. I årene 2006-2008 var det høykonjunktur, i 2009 kom finanskrisen, og etter 2014 har det igjen blitt nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet i Norge. De blå søylene viser hva bransjesammensetningen i Vestfold har betydd for veksten. I de fleste årene har bransjesammensetningen vært ugunstig og redusert veksten. I 2016 har bransjestrukturen i Vestfold blitt gunstig.

De grønne søylene viser befolkningseffekten. Ettersom Vestfold har hatt en befolkningsvekst som er nær landsgjennomsnittet, har befolkningseffekten vært liten.

Den faktiske veksten er vist med den svarte streken. Differansen mellom faktisk og forventet vekst er et mål for næringsattraktiviteten som er vist med de gule søylene. Vi så på forrige side at Vestfold ble rangert som nummer 12 av fylkene med hensyn til næringsattraktivitet de ti siste årene. Vi ser nå det skyldes negativ næringsattraktivitet i 2009 og 2011. Etter 2011 har Vestfold vært attraktiv for næringslivet.

1.10 Næringsattraktivitet for ulike næringstyper

På forrige side så vi hvordan næringsattraktiviteten i Vestfold har utviklet seg siden 2000. Det er interessant å se om det er spesielle deler av næringslivet som har påvirket næringsattraktiviteten. I figuren under har vi splittet næringsattraktiviteten i Vestfold på de tre næringstypene: basisnæringer, besøksnæringer og regionale næringer. Det er de gule søylene i figur 10 som nå er vist i figur 11, men oppsplittet i de tre næringstypene.

Figur 12: Næringsattraktiviteten i Vestfold fordelt på tre næringstyper.

I de to siste årene, med høy og positiv næringsattraktivitet i Vestfold, har både basisnæringene og de regionale næringene utviklet seg bedre enn forventet. Basisnæringene utviklet seg bedre enn forventet i 2016, selv om det ble nedgang i antall arbeidsplasser.

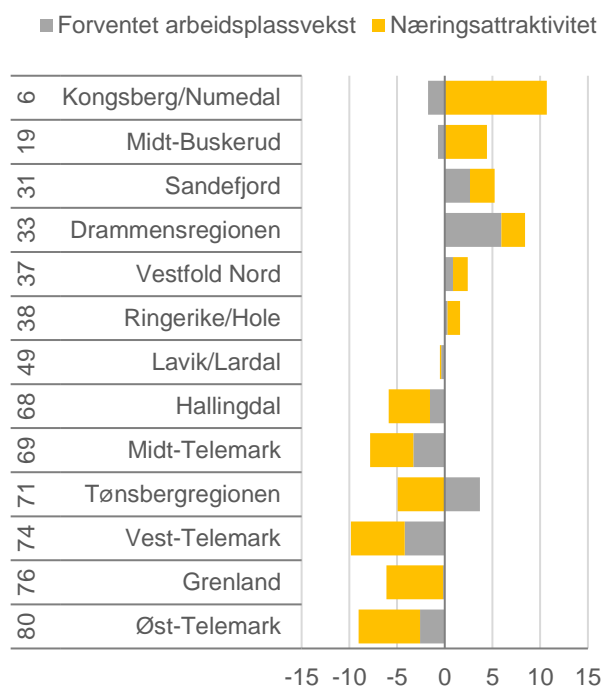
Vestfold fikk imidlertid en negativ besøksattraktivitet i 2016. Det var nedgang i antall arbeidsplasser innen butikkhandel i Vestfold, selv om denne bransjen hadde vekst på landsbasis.

1.10.1 Næringsattraktivitet i regionene

Kongsberg/Numedal har hatt høyest næringsattraktivitet av regionene i Buskerud, Vestfold og Telemark.

Sandefjord og Vestfold Nord har også hatt positiv næringsattraktivitet og er rangert som henholdsvis nummer 31 og 37. Larvik/Lardal havner under middels.

Tønsbergregionen har hatt svært lav næringsattraktivitet. Veksten i antall arbeidsplasser i næringslivet har vært 4,9 prosentpoeng under forventet verdi. Det er lav attraktivitet i Tønsbergregionen som har trukket ned næringsattraktiviteten for Vestfold i denne perioden.

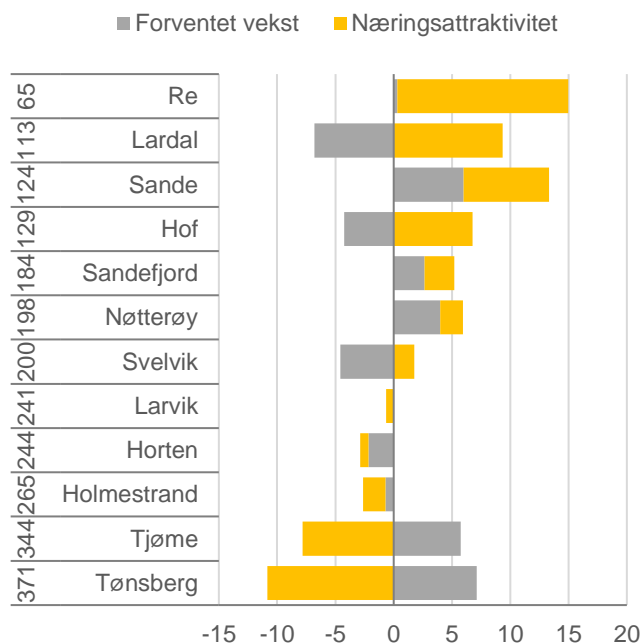

Figur 13: Forventet arbeidsplassvekst og næringsattraktivitet i regionene i perioden 2007-2016. Summen av søylene er faktisk arbeidsplassvekst. Til venstre er rangeringsnummeret for næringsattraktivitet blant de 85 regionene angitt.

1.10.2 Næringsattraktivitet i kommunene

Re, Lardal, Sande og Hof har hatt den høyeste næringsattraktiviteten av kommunene i Vestfold de siste ti årene.

Aller lavest næringsattraktivitet finner vi i Tjøme og Tjøme. Tjøme har 10,8 prosentpoeng lavere arbeidsplassvekst i næringslivet enn forventet. De var forventet å få en vekst på 7,1 prosent, men fikk i stedet en nedgang på 3,7.

Figur 14: Forventet arbeidsplassvekst og næringsattraktivitet i kommunene i Vestfold i perioden 2007-2016. Summen av søylene er faktisk arbeidsplassvekst. Til venstre er rangeringsnummeret for næringsattraktivitet blant de 426 kommunene angitt.

1.11 Pendling og arbeidsmarkedsintegrasjon

I dette kapitlet skal vi beskrive pendling og arbeidsmarkedsintegrasjon. Arbeidsmarkedsintegrasjon har med hvor tilgjengelig arbeidsmarkedet utenfor stedet er for innbyggerne og hvor tilgjengelig arbeidskraften utenfor stedet er for arbeidsgivere på stedet. Arbeidsmarkedsintegrasjonen til steder er et viktig element for å forstå sammenhengen mellom arbeidsplassvekst og flytting. Arbeidsmarkedsintegrasjonen har også stor betydning for flyttetallene.

1.11.1 Inn- og utpendling

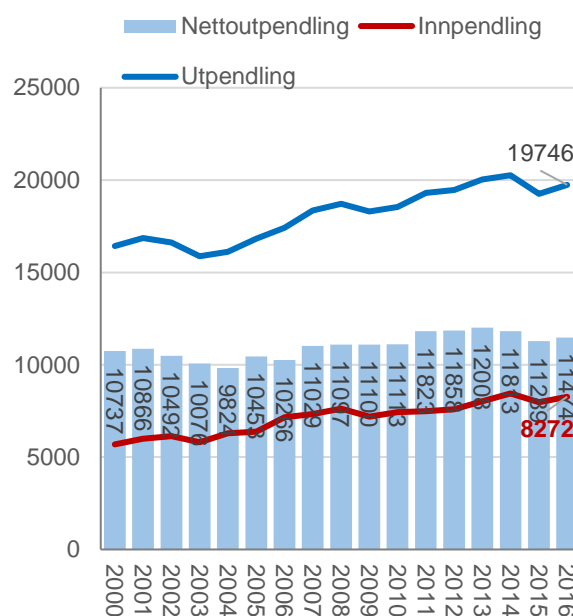
Det er flere som pendler ut av Vestfold enn som pendler inn. På slutten av 2016 var det 19 746 personer som bodde i Vestfold og pendlet ut av fylket. Det var 8 272 personer som bodde i andre fylker og pendlet inn.

Antall personer som pendler ut av Vestfold har økt med 3 319 personer siden 2000. Innpendlingen har økt med 2 582. Netto utpendling fra Vestfold har derfor økt litt siden 2000.

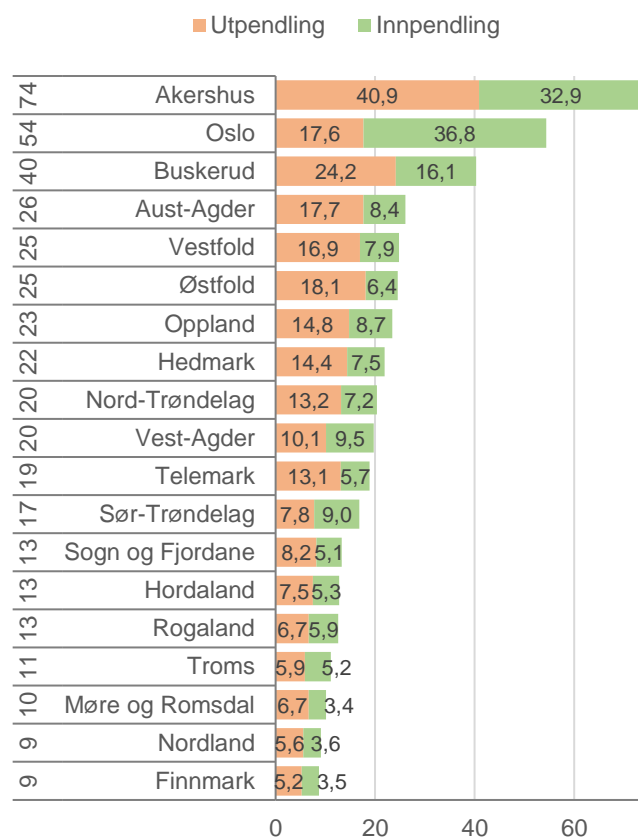
1.11.2 Arbeidsmarkedsintegrasjon

Vi måler arbeidsmarkedsintegrasjonen gjennom å summere andelen av de sysselsatte som pendler ut fra stedet med andelen av arbeidsplassene det pendles inn til. Med et slikt mål er det Akershus som har den klart sterkeste arbeidsmarkedsintegrasjonen av fylkene. Deretter følger Oslo, Buskerud og Aust-Agder.

I Vestfold pendler omtrent én av seks sysselsatte ut av fylket. Utpendlingen skjer i hovedsak til Oslo, Buskerud, Akershus og Telemark. 7,9 prosent av arbeidsplassene i Vestfold har en ansatt fra andre fylker. Det er flest innpendlere til Vestfold fra Telemark.

Figur 15: Antall personer som pendler ut og inn av Vestfold, samt netto utpendling.

Figur 16: Arbeidsmarkedsintegrasjon i fylkene i 2016, målt som summen av andelen som pendler ut og inn. Tallet for den samlede arbeidsmarkedsintegrasjonen er vist til venstre.

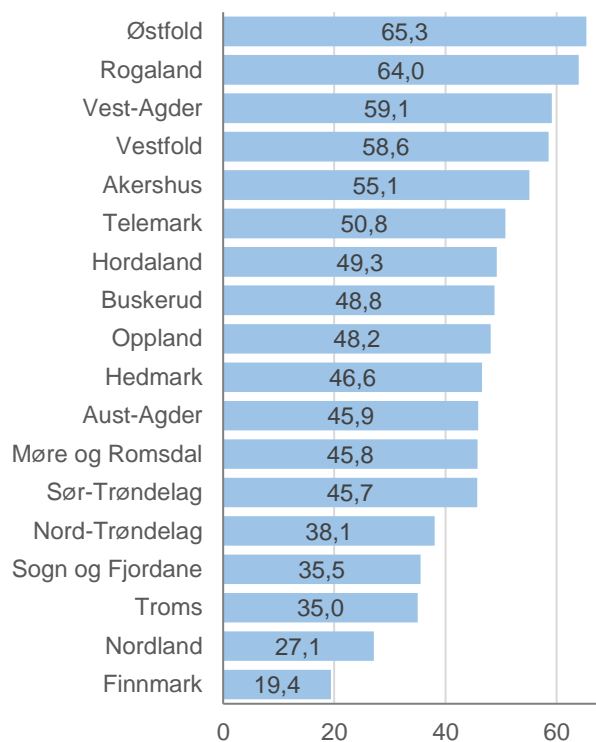
1.11.3 Intern arbeidsmarkedsintegrasjon

Den interne arbeidsmarkedsintegrasjonen måler hvor godt kommunene i en region eller et fylke henger sammen. Det er gjennomsnittet av hver enkelt kommunes inn- og utpendling til regionen.

Målt på denne måten er det Østfold som har den sterkeste interne arbeidsmarkedsintegrasjonen. Rogaland, Vest-Agder, Vestfold og Akershus er også fylker med høy intern arbeidsmarkedsintegrasjon. I disse fylkene kan innbyggerne stort sett pendle til alle arbeidsplasser i fylket.

Vestfold er altså et fylke som danner et sammenhengende arbeidsmarked.

Høy intern arbeidsmarkedsintegrasjon gjør at innbyggerne får flere valgmuligheter når det gjelder arbeid. Vi skal se senere at dette har betydning for flyttetall og bostedsattraktivitet.

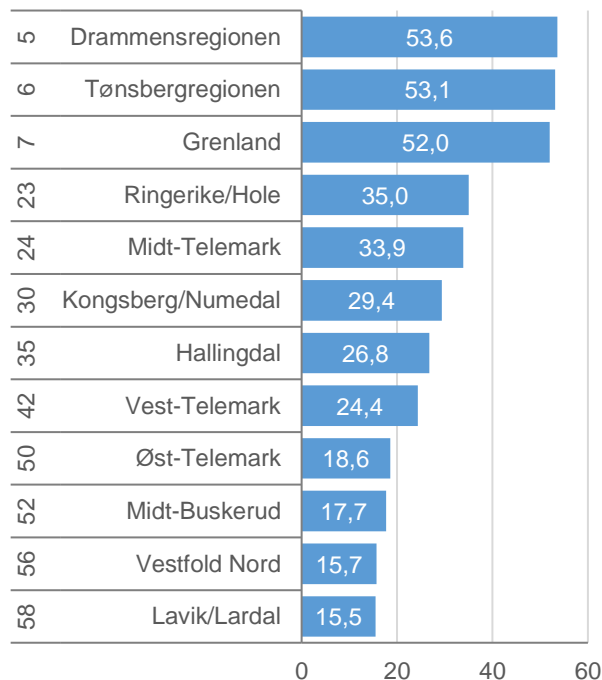
Figur 17: Intern arbeidsmarkedsintegrasjon i fylkene i 2016.

1.11.4 Intern arbeidsmarkedsintegrasjon i regionene

Vi skal også vise den interne arbeidsmarkedsintegrasjonen i regionene i Buskerud, Vestfold og Telemark.

Drammensregionen har den sterkeste interne arbeidsmarkedsintegrasjonen av regionene i denne landsdelen. Tønsbergregionen har også en svært sterk intern arbeidsmarkedsintegrasjon. Vestfold Nord og Larvik/Lardal har noe svakere intern arbeidsmarkedsintegrasjon enn de andre regionene. Det er fordi det er mye pendling ut av disse regionene og derfor mindre pendling mellom kommunene.

Regionene på Østlandet har generelt en høy intern arbeidsmarkedsintegrasjon. Det er relativt lett å pendle mellom kommunene på grunn av kortere reiseavstand enn hva som er tilfelle mellom kommuner på Vestlandet og Nord-Norge.

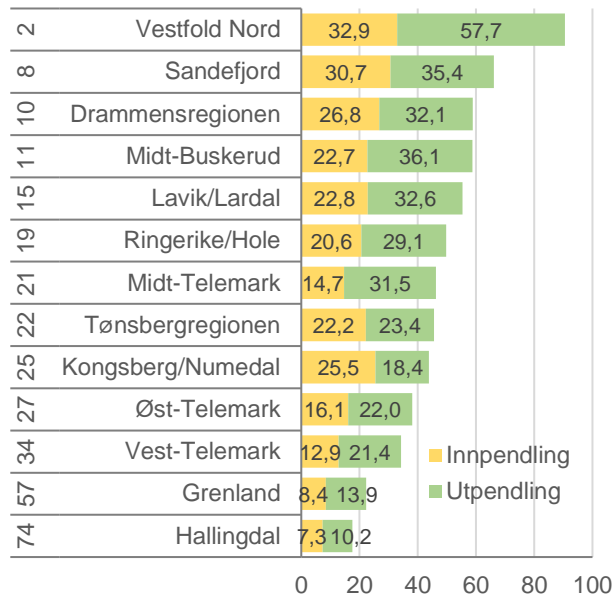

Figur 18: Intern arbeidsmarkedsintegrasjon i regionene i 2016. Regionens rangering er vist helt til venstre.

1.11.5 Arbeidsmarkedsintegrasjon i regioner

Den eksterne arbeidsmarkedsintegrasjonen i regionene er vist i figur 18.

Regioner som Vestfold Nord og Sandefjord (nå egen kommune) har sterkest ekstern arbeidsmarkedsintegrasjon av regionene i denne landsdelen. Larvik/Lardal og Tønsbergregionen har lavere arbeidsmarkedsintegrasjon enn disse to regionene, men har likevel høy arbeidsmarkedsintegrasjon i forhold til andre regioner i landet. Det ser vi av rangeringsnumrene som er henholdsvis 15 og 22 av 85 regioner.

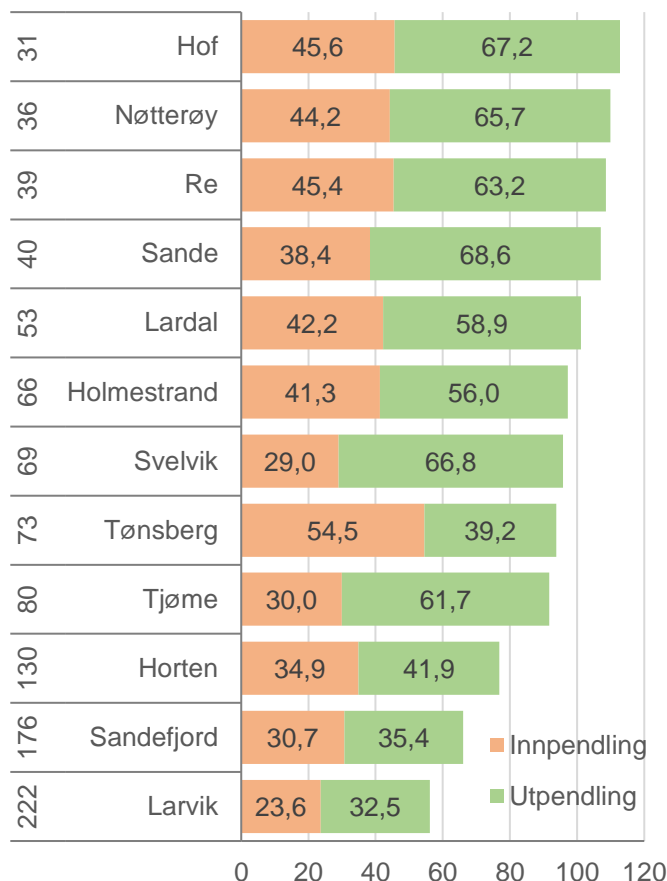
Figur 19: Arbeidsmarkedsintegrasjon i regionene på det sentrale Østlandet i 2016. Rangeringen for arbeidsmarkedsintegrasjon blant de 84 regionene er vist helt til venstre.

1.11.6 Arbeidsmarkedsintegrasjon i kommuner

Vestfold har mange kommuner med høy arbeidsmarkedsintegrasjon. I kommuner som Hof, Nøtterøy, Re, Sande, Lardal, Holmestrand, Svelvik og Tjøme arbeider flertallet av de som er sysselsatt i en annen kommune.

I Tønsberg pendles det inn til flertallet av arbeidsplassene.

Antall kommuner i Vestfold blir snart vesentlig redusert. Da vil det bli større kommuner med lavere arbeidsmarkedsintegrasjon.

Figur 20 Arbeidsmarkedsintegrasjon i kommunene i Vestfold i 2016. Rangeringen for arbeidsmarkedsintegrasjon blant de 426 kommunene er vist helt til venstre.

2. Befolkningsutvikling

I dette kapitlet beskriver og analyser vi befolkningsutviklingen i Vestfold. Vi konsentrerer oss spesielt om å beskrive og analysere flyttemønstrene. Alle data vi bruker er hentet fra SSB og analysert med vår attraktivitetsmodell.

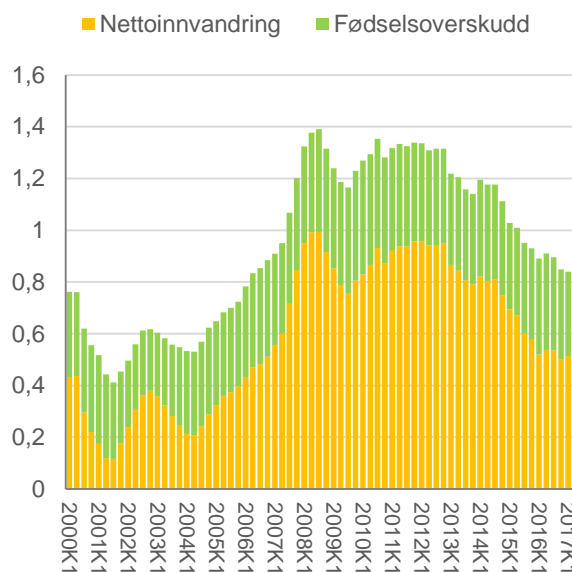
2.1 Utviklingen i Norge

Befolkningsveksten i Norge var over én prosent av folketallet mellom 2007 og 2015. På slutten av 2008 var årsveksten nesten 1,4 prosent. Den sterke veksten kom av høy nettoinnvandring. Det var spesielt arbeidsinnvandringen fra Øst-Europa som økte. Nettoinnvandringen til Norge har hatt en sterkt fallende trend siden 2013. De siste 12 månedene utgjorde nettoinnvandringen litt under 0,5 prosent av folketallet. Fødselsoverskuddet har også blitt lavere. De siste 12 månedene utgjorde fødselsoverskuddet 0,31 prosent av folketallet. Det er det laveste siden 2003. Dermed har befolkningsveksten de siste 12 månedene kommet under 0,8 prosent av folketallet.

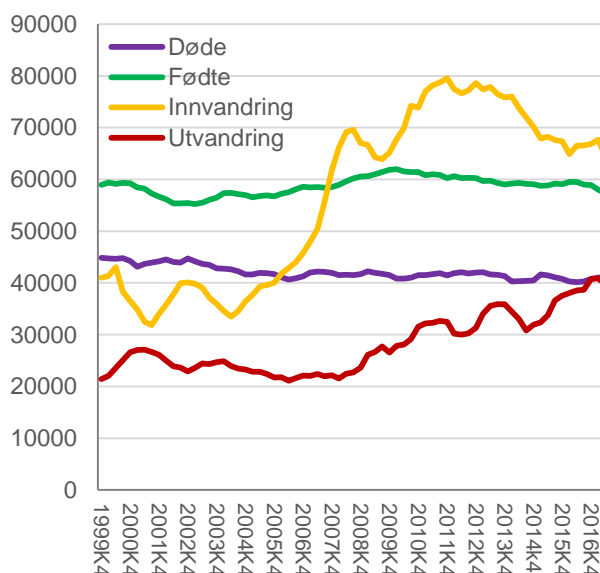
I den nederste figuren ser vi at det har vært en nedgang i innvandringen samtidig som det har vært en økning i utvandringen. Det er mange arbeidsinnvandrere fra land som Polen, Sverige og Litauen som returnerer. Nedgangen i innvandringen har ikke vært så sterk det siste året. Det skyldes at mange av de som kom til Norge og søkte asyl i 2015 har fått opphold og blitt registrert som innvandrere i 2016 og 2017. Det er få nye asylsøkere i 2017. Derfor er det sannsynlig at innvandringen vil falle det neste året.

Antall fødte har sunket siden 2010. Nedgangen i fødselsoverskuddet skyldes dermed lavere antall fødte. Det er en trend at norske kvinner får færre barn enn tidligere.

Synkende innvandring og fruktbarhet i Norge vil få betydning for befolkningsutviklingen på alle steder. Vi må derfor se befolkningsutviklingen på det enkelte stedet i lys av disse nasjonale trendene.

Figur 21: Prosentvis befolkningsvekst i Norge fra nettoinnvandring og fødselsoverskudd siste 12 måneder målt hvert kvartal.

Figur 22: Antall fødte, døde, innvandrere og utvandrere siste 12 måneder i Norge målt hvert kvartal.

2.2 Utviklingen i Vestfold

Folketallet i Vestfold har økt jevnt og sterkt siden 2000. Antall innbyggere har økt fra 212 775 i begynnelsen av 2000 til 248 727 på slutten av tredje kvartal 2017.

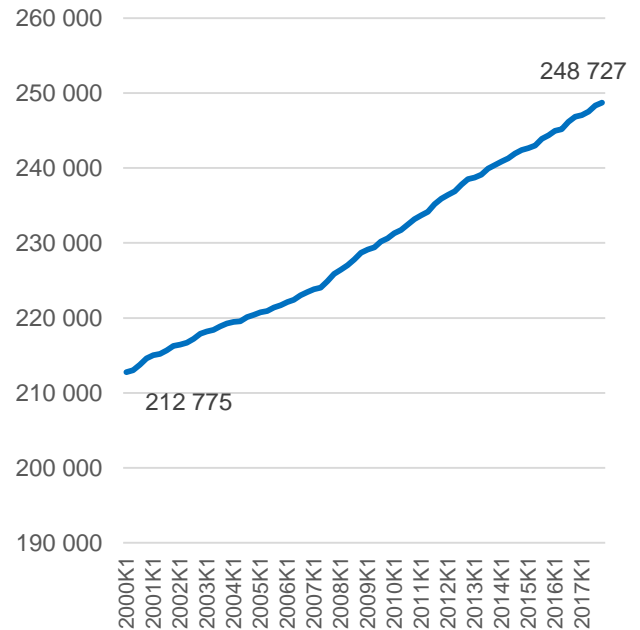
Befolkningsveksten har avtatt på landsbasis, men det kan se ut til at veksten i Vestfold likevel har fortsatt som før.

Veksten i folketallet i fylkene på Østlandet er vist i figur 23.

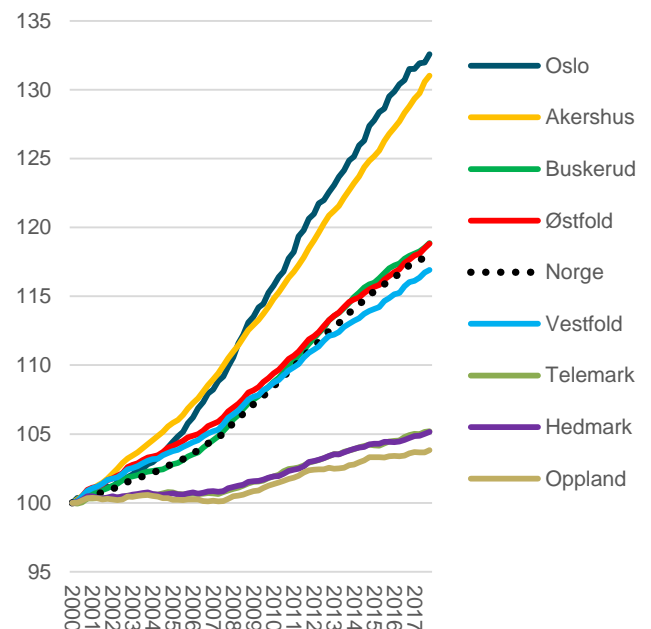
Folketallet i Oslo og Akershus vokser langt raskere enn i de andre fylkene.

Østfold, Buskerud og Vestfold er fylker som har hatt omtrent samme vekst i folketallet som landsgjennomsnittet. Buskerud og Østfold har hatt litt sterkere vekst enn gjennomsnittet mens Vestfold har hatt litt svakere vekst enn gjennomsnittet.

Hedmark, Oppland og Telemark har langt lavere vekst.

Figur 23: Folketallet i Vestfold målt i slutten av hvert kvartal.

Figur 24: Folketallet indeksert slik at nivået i 2000=100 målt i slutten av hvert kvartal.

2.3 Befolkningsutviklingen dekomponert

I figur 24 er befolkningsendringene i Vestfold dekomponert i fødselsoverskudd, nettoinnvandring og innenlands nettoflytting.

Vestfold har hatt fødselsoverskudd siden 2000, men det har ikke vært spesielt høyt.

Nettoinnvandringen økte mye etter 2007, men har avtatt i de siste årene i takt med at innvandringen til Norge har blitt lavere.

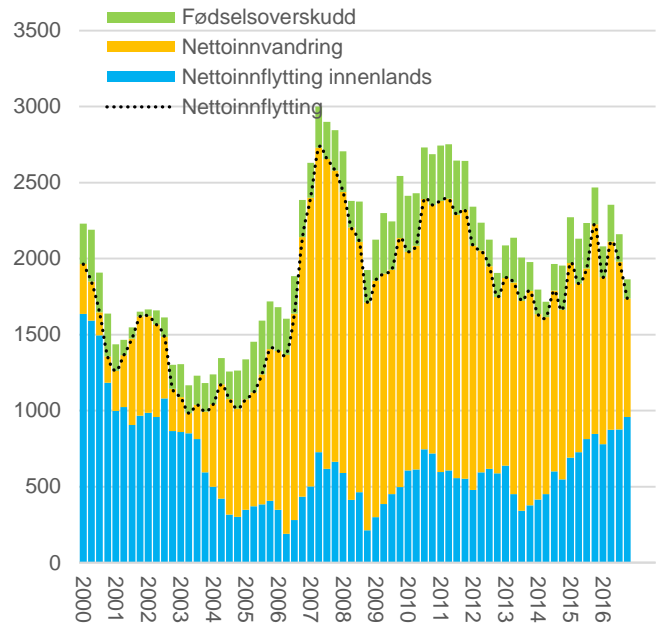
Vestfold har hatt netto innflytting fra andre fylker i alle periodene etter 2000. I de to siste årene har den innenlandske innflyttingen økt.

Den prikkede linjen viser nettoflyttingen inkludert innvandring. Vestfold har hatt høy netto innflytting i alle årene.

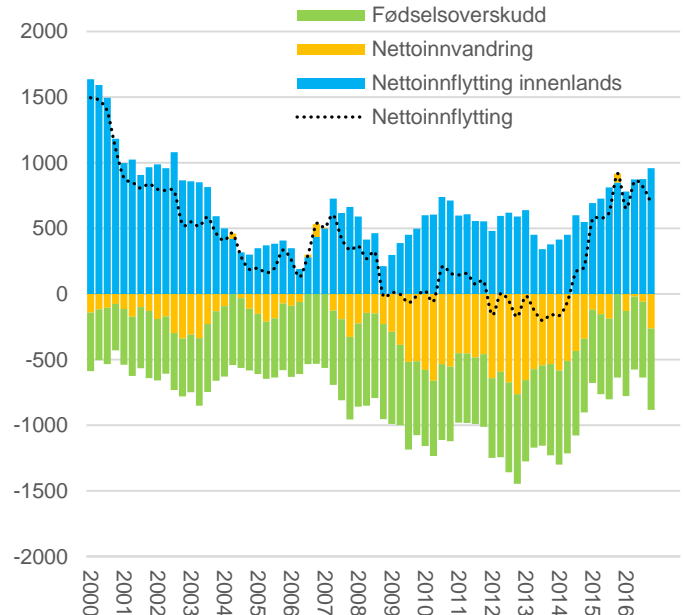
I den nederste figuren ser vi de relative befolkningsendringene i Vestfold. Det er de samme tallene som i figur 24 fratrukket landsgjennomsnittet som ble vist i figur 20.

Da ser vi at fødselsoverskuddet i Vestfold er vesentlig lavere enn landsgjennomsnittet. Det betyr at Vestfold må ha bedre nettoflytting enn landsgjennomsnittet for at befolkningsveksten skal holde følge med landsgjennomsnittet. Innvandringen til Vestfold har stått for en vesentlig del av befolkningsveksten siden 2000. Men nettoinnvandringen til Vestfold har faktisk vært klart lavere enn landsgjennomsnittet. Det er den sterke nettoinnflyttingen fra andre fylker som har gjort at befolkningsveksten i Vestfold har vært på linje med landet.

Den prikkede linjen viser den relative nettoflyttingen til Vestfold (inkludert innvandring). Den har stort sett vært positiv, bortsett fra noen perioder mellom 2008 og 2014. Den relative nettoflyttingen hadde en klar negativ trend mellom 2000 og 2014. De to siste årene har denne negative trenden blitt brutt, og den relative nettoflyttingen har kommet opp på det høyeste nivået siden 2002. Det er et positivt tegn. Det positive skiftet i næringsattraktivitet og arbeidsplassveksten i næringslivet, som vi beskrev i forrige kapittel, har bidratt til dette.

Figur 25: Befolkningsendringer i Vestfold siste 12 måneder dekomponert, målt hvert kvartal.

Figur 26: Relative befolkningsendringer i Vestfold siste 12 måneder dekomponert, målt hvert kvartal.

2.4 Drivkrefter for flytting

Det er tre drivkrefter som påvirker flyttingen til et sted.

Den nasjonale innvandringen påvirker flyttestrømmen i alle kommuner og regioner på samme måte. Når det er høy innvandring til Norge vil de fleste steder få sin andel av innvandringen.

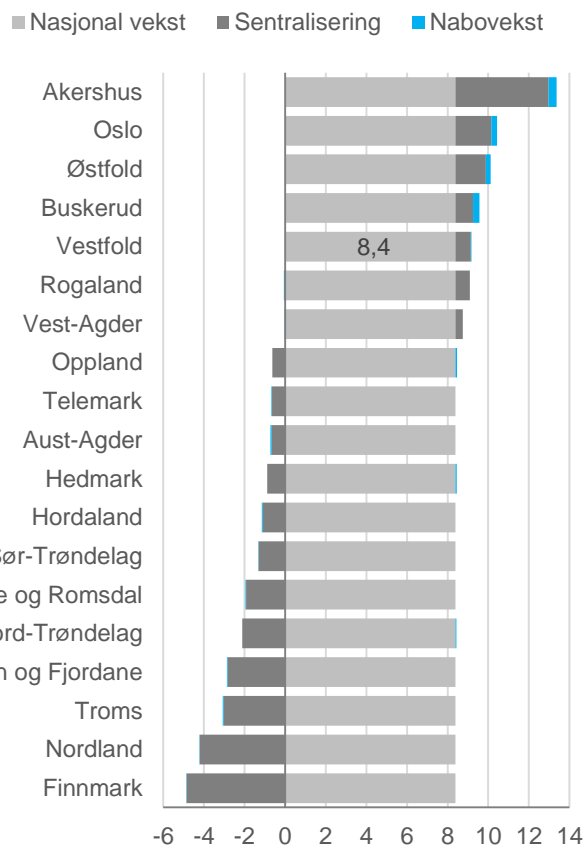
Det sentraliserte flyttemønsteret i Norge går fra små og isolerte steder til folkerike steder. Vi kan beregne hvilken sentraliseringseffekt en region vil ha ved å se på folketallet i regionen og arbeidsmarkedsintegrasjonen. Regioner med mange innbyggere får bedre flyttetall enn små. Regioner med høy arbeidsmarkedsintegrasjon får bedre flyttetall enn regioner med lav. Både den eksterne og interne arbeidsmarkedsintegrasjonen i regionen har betydning.

Arbeidsplassutviklingen påvirker også nettoflyttingen. Det gjelder både arbeidsplassutviklingen på stedet og arbeidsplassutviklingen i omkringliggende steder som det pendles til. Effekten av arbeidsplassveksten i de omkringliggende stedene er vist i figur 26 som «nabovekst».

Disse tre drivkreftene utgjør til sammen strukturelle forhold som påvirker nettoflyttingen til regionen. De strukturelle forholdene ligger utenfor regionens kontroll.

I figur 26 ser vi den forventede nettoflyttingen til fylkene de ti siste årene som summen av tre ulike strukturelle drivkrefter.

Oslo og Akershus har de beste strukturelle betingelsene for å få netto innflytting. De har en sentral beliggenhet, samtidig som at arbeidsplassveksten har vært høy. Finnmark, Nordland og Troms har de minst gunstige strukturelle betingelsene for å få innflytting.

Figur 27: Strukturelle drivkrefters betydning for nettoflytting til fylkene i perioden 2007-2016.

De strukturelle forholdene til Vestfold gir en forventet nettoinnflytting på 9,2 prosent de siste ti årene. Hvis Vestfold får sin del av landets nettoinnvandring, tilsier det 8,4 prosent. Den sentrale beliggenheten gir en ekstra tilflytting på 0,8 prosent. Naboveksten betyr lite for Vestfold. Veksten i Oslo og Akershus har bidratt positivt, men Vestfold har også en del pendling til og fra Telemark som har hatt svært dårlig arbeidsplassutvikling.

2.5 Bostedsattraktivitet

De strukturelle flyttebetingelsene som ble beskrevet på forrige side er teoretiske tall som framkommer gjennom vår attraktivitetsmodell. Tallene baserer seg på ulike karakteristika ved den enkelte region, og har hovedsakelig med lokalisering og befolkningstetthet å gjøre.

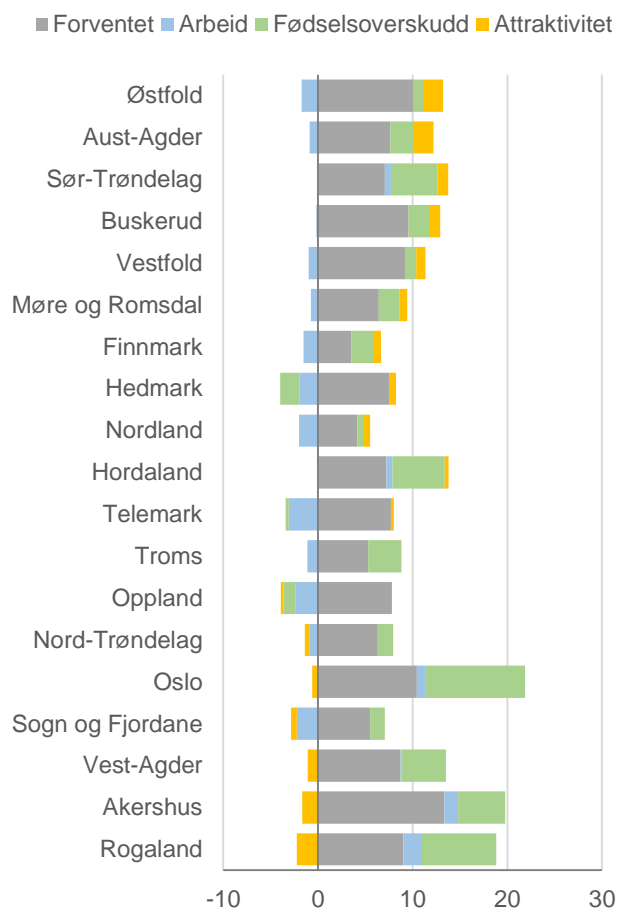
Arbeidsplassveksten i egen region påvirker også nettoutflyttingen. Dersom arbeidsplassveksten i regionene er sterkere enn landsgjennomsnittet, vil det påvirke nettoutflyttingen positivt. De strukturelle betingelsene og den relative arbeidsplassveksten på stedet vil da i sum være lik forventet nettoutflytting.

Den faktiske nettoutflyttingen kan være forskjellig fra den forventede. Noen regioner har bedre flyttetall enn forventet. Dette er regioner som av en eller annen årsak har vært attraktive for bosetting. Vår definisjon på bostedsattraktivitet er differansen mellom faktisk og forventet nettoutflytting. Denne bostedsattraktiviteten kan være positiv eller negativ.

I figur 27 har vi vist bostedsattraktiviteten sammen med strukturelle drivkrefter, effekten av arbeidsplassvekst i egen region og fødselsbalansen. Summen av alle søylene vil nå være stedets faktiske befolkningsvekst i perioden.

Østfold har hatt høyest bostedsattraktivitet av alle fylkene de ti siste årene. Vestfold er nummer fem av fylkene. Nettoutflyttingen til Vestfold har vært 1,0 prosent høyere enn forventet (av folketallet). Bostedsattraktiviteten er vist med de gule søylene.

Bostedsattraktiviteten er et resultat av mange ulike kvaliteter på stedet. Vi pleier å skille mellom fire kategorier av slike attraktivitetsfaktorer: Areal og boliger, ameniteter (goder, tjenester og attraksjoner), omdømme og stedlig kultur og identitet. For regionene på det sentrale Østlandet har boligbyggingen vært den viktigste forklaringen på variasjonene i bostedsattraktivitet de siste ti årene. Befolkningsveksten har vært sterk, og veksten i befolkningen har blitt presset til områder som har hatt tilgjengelige arealer til nybygging av boliger. Vi skal se nærmere på boligbyggingen senere i dette kapitlet.

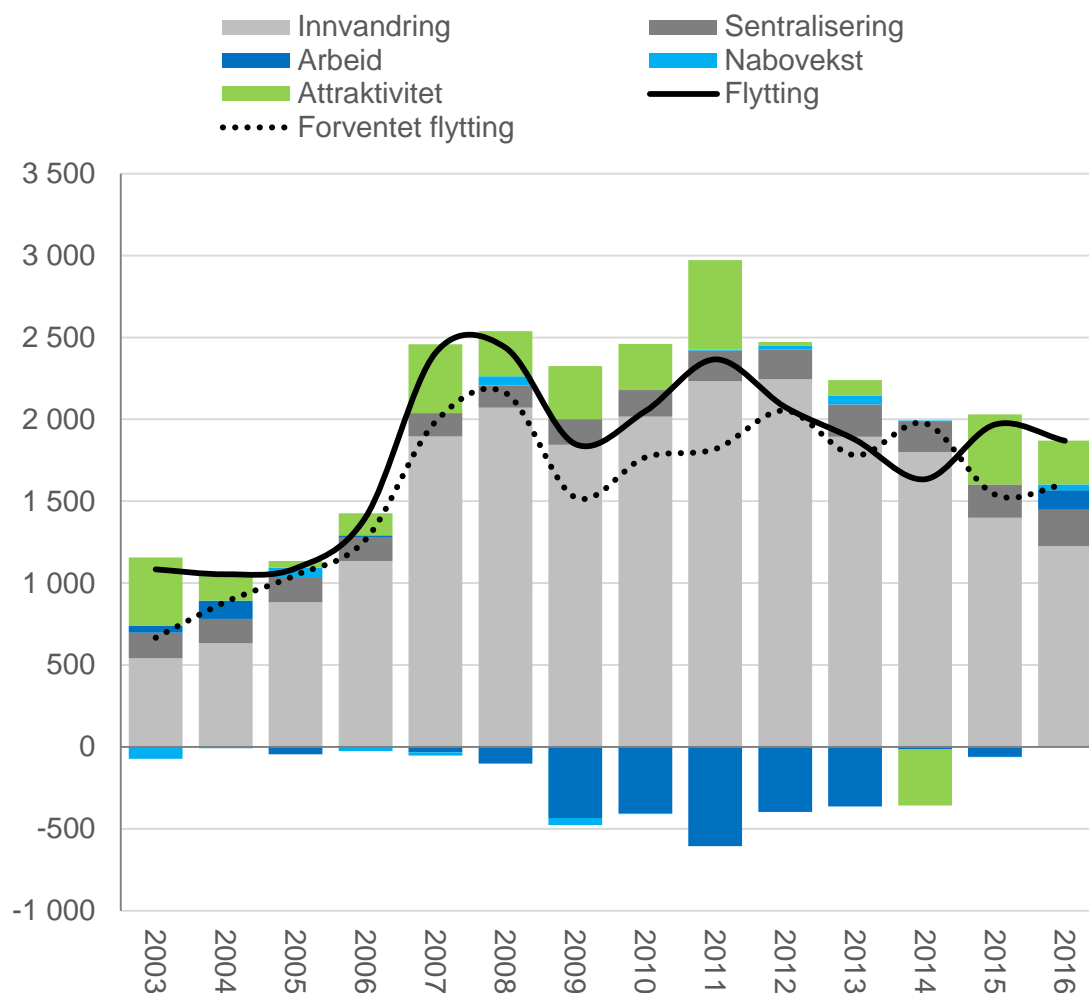
Figur 28: Befolkningsveksten i fylkene i perioden 2007-2016, dekomponert i ulike drivkrefter.

Arbeidsplassveksten i eget fylke har virket negativt i Vestfold, ettersom veksten har vært under gjennomsnittet. Det har redusert tilflyttingen tilsvarende 1,0 prosent av folketallet.

Vi kan se at bostedsattraktiviteten ikke har veldig stor innvirkning på befolkningsutviklingen i fylkene. De fleste fylkene har kommuner med både høy og lav bostedsattraktivitet, noe som gjør at bostedsattraktiviteten trekker mot gjennomsnittet på fylkesnivået. Bostedsattraktiviteten betyr mer for regioner og langt mer for kommuner, som vi skal se på de neste sidene.

2.6 Utvikling i bostedsattraktivitet

I figuren under oppsummerer vi hele analysen av nettoflyttingen til Vestfold for årene 2003-2016. Vi kan se hvordan de ulike drivkreftene for flytting har utviklet seg sammen med den faktiske utviklingen.

Figur 29: Drivkrefter for flytting, forventet flytting, bostedsattraktivitet og faktisk nettoflytting i Vestfold.

Vestfold har positiv bostedsattraktivitet de fleste årene. I 2014 ble bostedsattraktiviteten negativ, men ble positiv igjen i 2015. I 2016 ble det igjen et år med positiv bostedsattraktivitet. Den positive bostedsattraktiviteten i 2016 tilsvarte ekstra innflytting på 266 personer. Flyttetallene i 2017 har beveget seg i positiv retning. Det kan derfor se ut til at den positive bostedsattraktiviteten fortsetter i 2017.

Arbeidsplassveksten i eget fylke påvirket flyttetallene til Vestfold negativt mellom 2008 og 2013. Da var arbeidsplassveksten i fylket under gjennomsnittet. I 2016 har arbeidsplassveksten bidratt til ekstra innflytting. Det er også et lite positivt bidrag fra arbeidsplassveksten i nabofylkene i 2016.

2.6.1 Bostedsattraktivitet i regionene

Vestfold Nord har den høyeste bostedsattraktiviteten av regionene i fylket de ti siste årene. Vestfold Nord er rangert som nummer 19 av de 85 regionene når det gjelder bostedsattraktivitet i denne perioden.

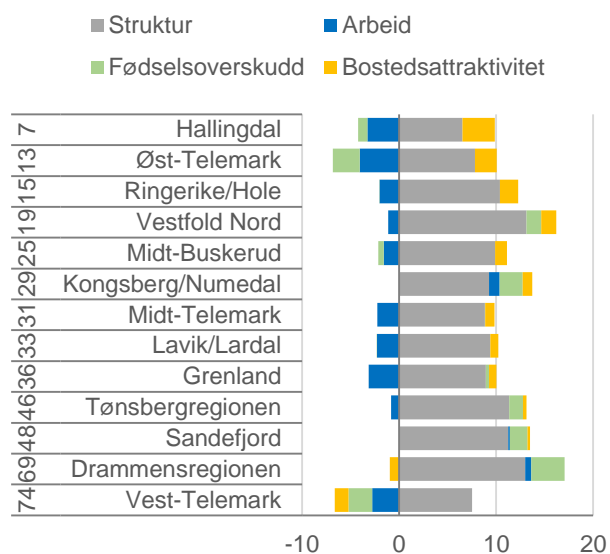
Larvik/Lardal, Tønsbergregionen og Sandefjord har også fått et positivt bidrag til befolkningsveksten fra bostedsattraktiviteten, men har vært omtrent middels attraktive.

2.6.2 Bostedsattraktivitet i kommunene

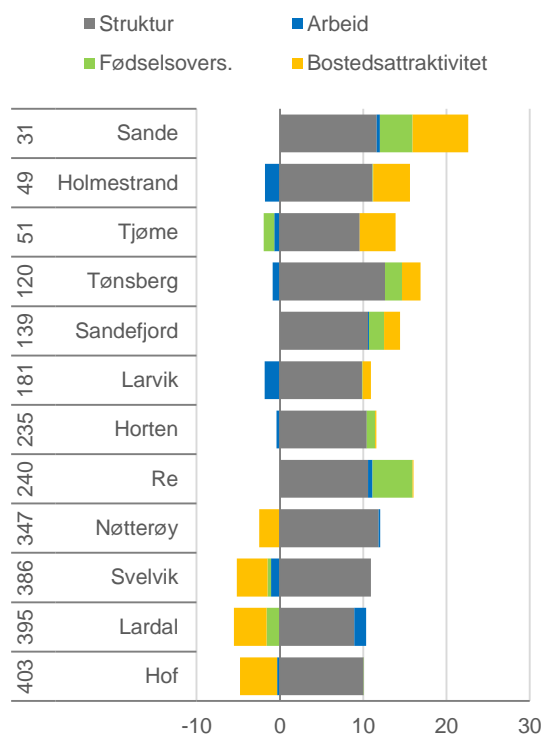
Sande, Holmestrand og Tjøme har økt innflyttingen og befolkningsveksten vesentlig gjennom å ha høy bostedsattraktivitet de siste ti årene. For Sande har den høye bostedsattraktiviteten økt veksten i folketallet med 6,7 prosentpoeng i denne tiårsperioden.

Hof, Lardal og Svelvik har fått redusert innflyttingen vesentlig ved å ha lav bostedsattraktivitet. For Hof har den lave bostedsattraktiviteten redusert befolkningsveksten med 4,4 prosentpoeng.

Forskjellene i bostedsattraktivitet mellom kommunene i Vestfold har dermed hatt stor betydning. Forskjellen mellom høyeste og laveste bostedsattraktivitet utgjør over ti prosent vekst i folketallet i en tiårsperiode.

Figur 30: Drivkrefter for nettoflytting, bostedsattraktivitet og fødselsbalanse i regionene på det sentrale Østlandet i perioden 2007-2016.

Figur 31: Drivkrefter for nettoflytting, bostedsattraktivitet og fødselsbalanse i kommunene i Vestfold i perioden 2007-2016.

2.7 Boligbygging

Variasjoner i bostedsattraktivitet kan som tidligere omtalt være et resultat av mange ulike faktorer. Boligbyggingen er kanskje den viktigste av disse. Vi skal derfor se på boligbyggingen i Vestfold og se denne i sammenheng med bostedsattraktiviteten.

2.7.1 Boligbygging i fylkene

I de siste ti årene, fra 2007 til og med 2016, ble det bygget 4,7 nye boliger per 1000 innbyggere i Norge per år. I figur 31 kan vi se hvordan boligbyggingen per innbygger varierte mellom fylkene.

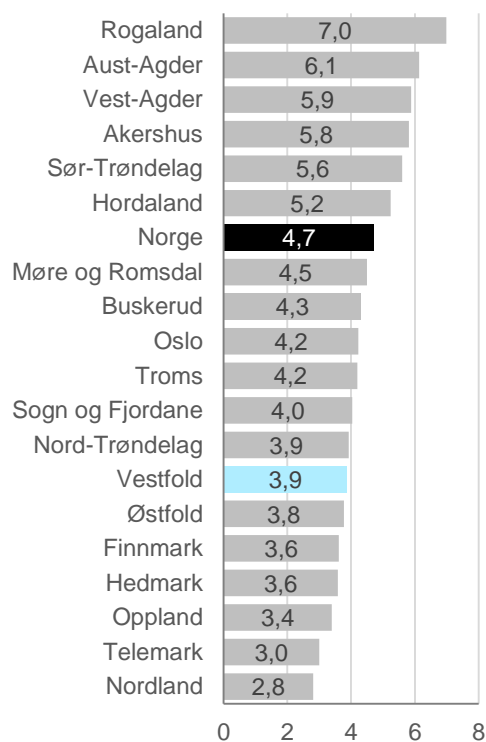
Rogaland og Agderfylkene hadde mest boligbygging i forhold til folketallet. Akershus, Sør-Trøndelag og Hordaland hadde også mer boligbygging enn landsgjennomsnittet. Nordland, Telemark og Oppland hadde minst boligbygging.

I Vestfold ble det bygget 3,9 nye boliger per 1000 innbyggere per år i denne perioden. Det er godt under landsgjennomsnittet.

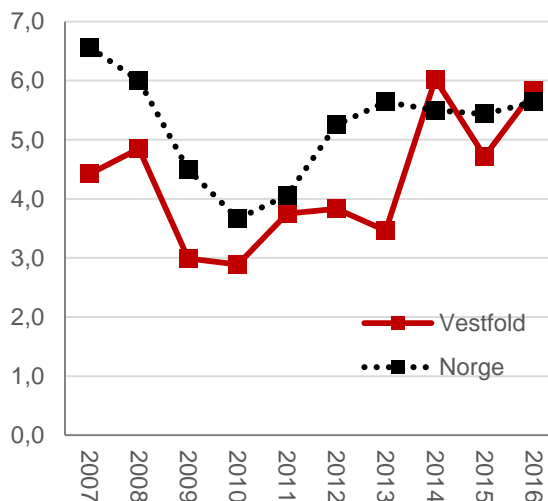
2.7.2 Utvikling i boligbygging

Boligbyggingen i Vestfold har vært under landsgjennomsnittet i de fleste av de ti siste årene. I 2014 og 2016 ble det imidlertid bygget flere boliger per innbygger i Vestfold enn landsgjennomsnittet.

Boligbyggingen i Vestfold har vært overraskende lav i den siste tiårsperioden. Fylker med vesentlig lavere befolkningsvekst enn Vestfold har hatt mer boligbygging per innbygger i de ti siste årene.

Figur 32: Antall nye fullførte boliger per 1000 innbyggere, gjennomsnitt for perioden 2007-2016.

Figur 33: Antall nye fullførte boliger per 1000 innbyggere.

2.7.3 Boligbygging i kommunene

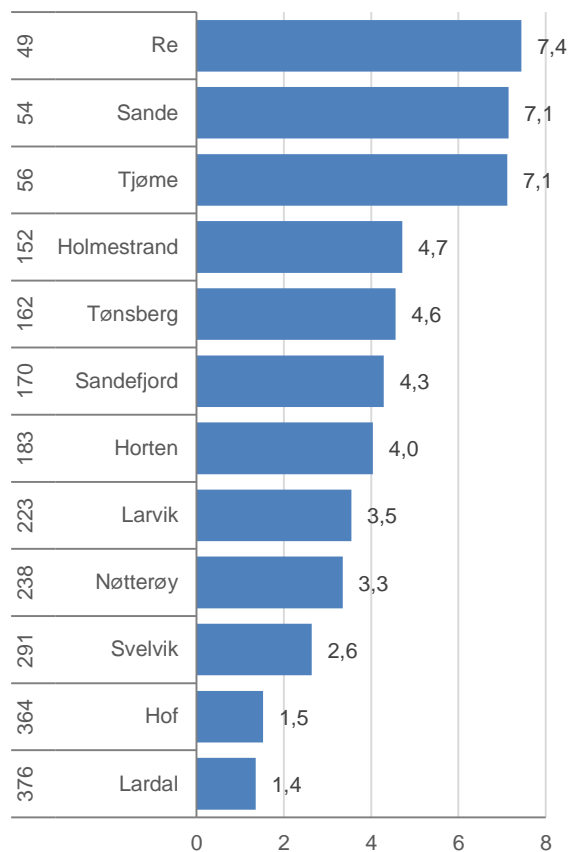
I figur 33 kan vi se boligbyggingen i kommunene i Vestfold.

Re, Sande og Tjøme hadde høyest boligbyggingstakt i forhold til innbyggertallet. Sande og Tjøme hadde også høy bostedsattraktivitet.

I Lardal, Hof og Svelvik var det minst boligbygging. De hadde også lavest bostedsattraktivitet av kommunene i Vestfold.

I Vestfold synes det som om det er en ganske sterk sammenheng mellom boligbygging og bostedsattraktivitet. Det rimer også med det forholdet at kommunene deler på det samme arbeidsmarkedet. Da vil befolkningsveksten komme i de kommunene hvor det bygges boliger.

Det betyr også at det antakelig har vært et potensial for enda bedre befolkningsvekst, dersom det hadde vært høyere boligbygging i de kommunene som har hatt lavest boligbygging.

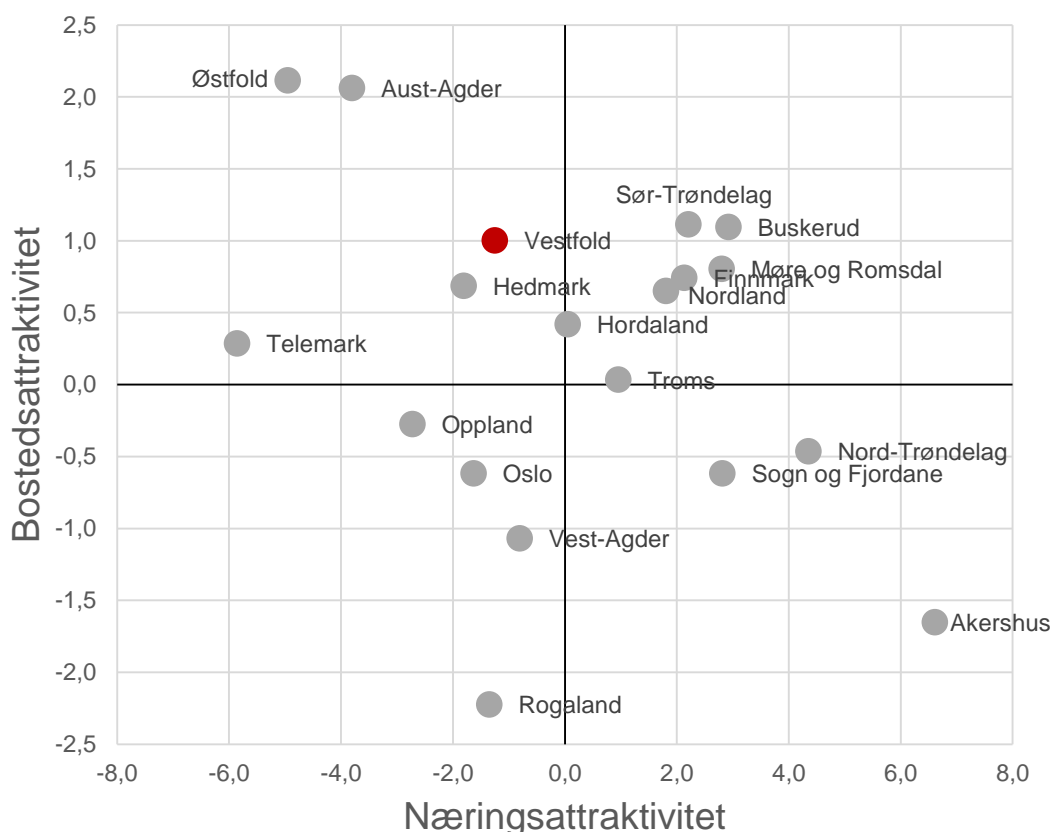

Figur 34: Antall nye fullførte boliger per 1000 innbyggere.

3. Samlet attraktivitet

Det er to måter en region kan skape ekstra vekst på. For det første kan regionen skape kvaliteter som øker innflytting og reduserer utflytting; bostedsattraktivitet. For det andre kan regionen skape næringsattraktivitet som fører til ekstra vekst i antall arbeidsplasser.

I figuren under viser vi hvor attraktive fylkene i Norge har vært for henholdsvis bosetting og næringsliv de ti siste årene.

Figur 35: Bosteds- og næringsattraktivitet til fylkene i Norge i perioden 2007-2016.

Noen fylker har klart å øke veksten både i befolkning og arbeidsplasser i næringslivet gjennom å være attraktive. Buskerud, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Finnmark og Nordland er eksempler på fylker som har vært attraktive for både næringsliv og befolkning. Finnmark og Nordland har imidlertid hatt lite gunstige strukturelle betingelser for vekst.

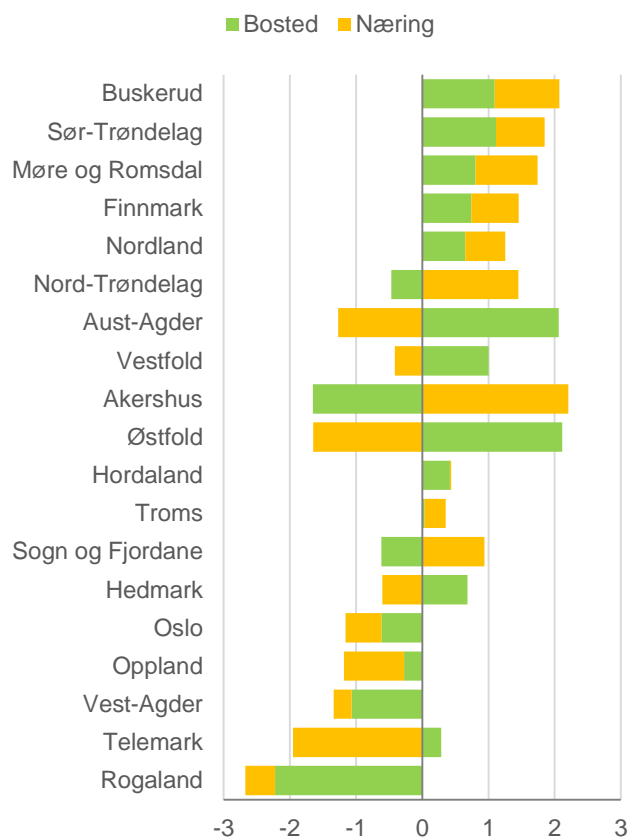
Vestfold har hatt femte høyest bostedsattraktivitet, men har ikke vært attraktiv for næringslivet i de ti siste årene. Næringsattraktiviteten har imidlertid blitt positiv de siste årene, og Vestfold har dermed beveget seg mot høyre i diagrammet.

3.1.1 Samlet attraktivitet i fylkene

Hvis vi skal legge sammen bosteds- og næringsattraktivitet til samlet attraktivitet, må vi ta stilling til hvordan vi skal vekte disse to attraktivitetsdimensjonene. Bostedsattraktivitet måler ekstra innflytting av personer i forhold til forventet innflytting, mens næringsattraktivitet måler ekstra arbeidsplassvekst i næringslivet utover forventet vekst. I denne rapporten har vi vektet disse to attraktivitetsdimensjonene slik at de varierer omtrent like mye mellom høyeste og laveste verdi. Det innebærer ganske enkelt å dividere næringsattraktiviteten på tre. Enkelt sagt teller én prosent ekstra innflytting like mye som tre prosent ekstra arbeidsplassvekst i næringslivet.

Samlet attraktivitet med denne metoden er vist i den øverste figuren. Vi kan se at Buskerud, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal har hatt den høyeste attraktiviteten samlet sett de siste ti årene, mens Rogaland, Telemark og Vest-Agder har hatt lavest attraktivitet.

Vestfold plasserer seg samlet sett omtrent middels av fylkene.

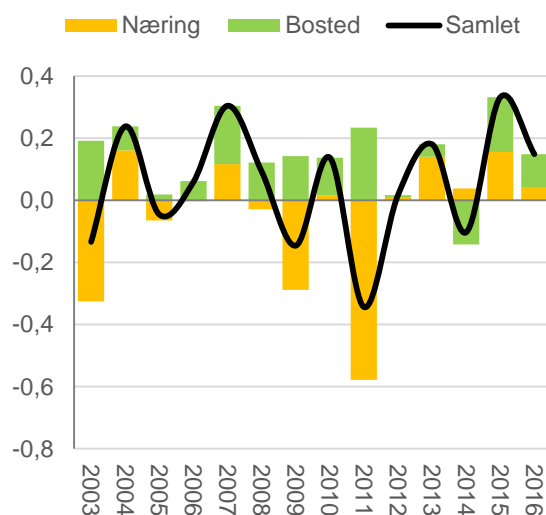
Figur 36: Samlet attraktivitet i fylkene 2007-2016.

3.1.2 Utvikling i samlet attraktivitet

I figuren til høyre er utviklingen i den samlede attraktiviteten til Vestfold vist fra 2003 til 2016.

De siste to årene har vært gode år for Vestfold. Fylket har vært attraktiv både for næringsliv og bosetting i disse to årene. Samtidig har vi sett at de strukturelle betingelsene for næringslivet har blitt bedre i disse årene.

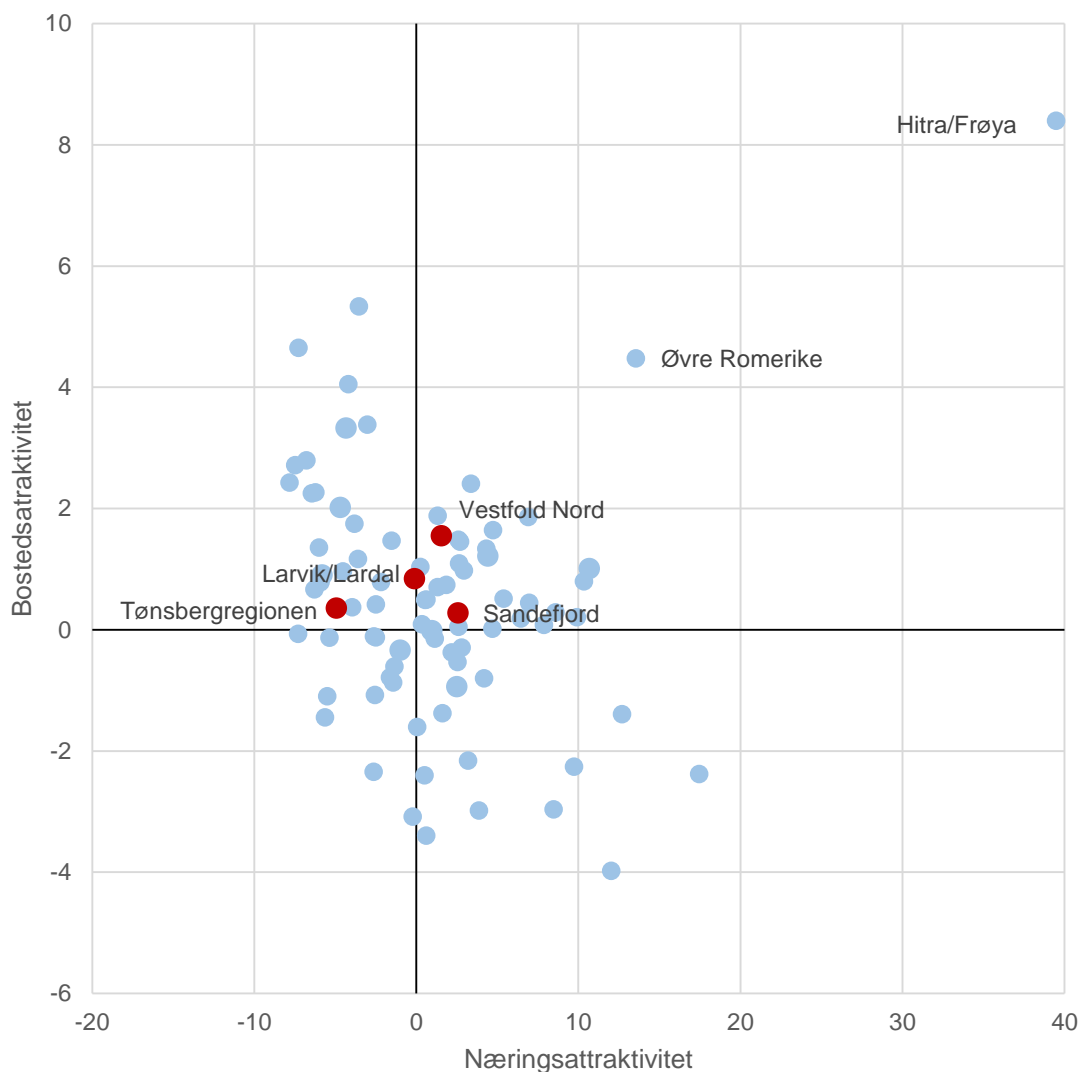
Befolkningsveksten i Vestfold har fortsatt omtrent som tidligere i de siste to årene. Dermed har ikke denne økte attraktiviteten blitt lett å oppdage. Men det har blitt klart lavere befolkningsvekst i Norge de siste to årene. Vestfold skulle derfor også hatt en lavere befolkningsvekst, men har blitt mer attraktiv og fortsetter derfor å vokse som før.

Figur 37: Utvikling i samlet attraktivitet i Vestfold.

3.2 Samlet attraktivitet i regionene

Vi skal også se på samlet attraktivitet i regionene i Vestfold de siste ti årene.

Figur 38: Bosteds- og næringsattraktivitet til regionene i Norge i perioden 2007-2016.

Regionene med den høyeste samlede attraktiviteten er navngitt i diagrammet. Det er Hitra/Frøya og Øvre Romerike.

Sandefjord og Vestfold Nord har alle vært attraktive både for næringsliv og bosetting de ti siste årene. Larvik/Lardal har vært attraktiv for bosetting, men næringsattraktiviteten har vært nøytral.

Tønsbergregionen har hatt lav næringsattraktivitet de siste ti årene. Siden mye av næringslivet i Vestfold er i Tønsberg, har dette ført til at fylket som helhet har hatt negativ næringsattraktivitet.

4. Scenarier

Hittil i denne rapporten har vi beskrevet og analysert utviklingen i befolkning og arbeidsplasser fra 2000 til og med 2016. Nå skal vi rette blikket mot mulige utviklingsscenarier for de neste årene. Vi skal først se på noen nasjonale utviklingstrekk som vil få stor betydning for utviklingen. Dernext skal vi lage ulike scenarier basert på hvilken attraktivitet Vestfold vil lykkes å skape for bosetting og attraktivitet.

4.1 Innvandringen til Norge

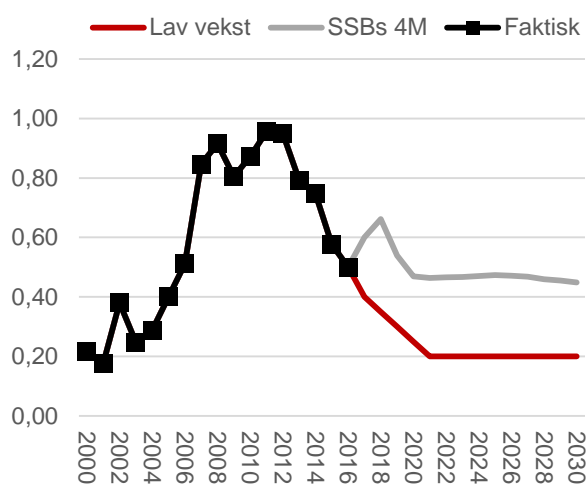
Nettoinnvandringen til Norge vil betyr mye for befolkningsutviklingen de neste årene. Samtidig er usikkerheten om utviklingen av nettoinnvandringen svært høy. Dette er derfor en svært viktig faktor for framtidig befolkningsutvikling.

Nettoinnvandringen til Norge har falt sterkt siden 2013. Det kan se ut til at innvandringen i 2017 og 2018 vil fortsette denne trenden. Det er en helt annen utvikling enn SSB framskrev i sin middelframskrivning fra 2016.

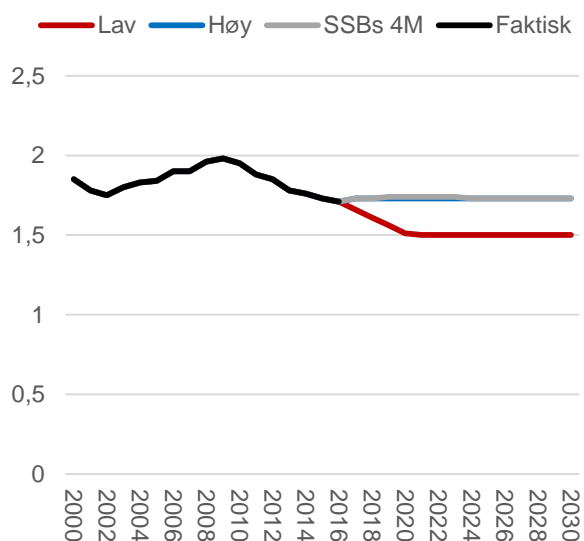
I figuren er den faktiske utviklingen fra 2000 til 2016 vist sammen med to scenarier for de neste årene. I det ene (SSBs 4M) antas nettoinnvandringen til Norge å bli som framskrevet av SSB i sin middelframskrivning. I det andre scenariet (Lav vekst) antas nettoinnvandringen til Norge å synke videre for å stabilisere seg på et nivå tilsvarende 0,2 prosent av folketallet.

4.2 Fruktbarheten i Norge

Fruktbarheten betyr ikke så mye for befolkningsutviklingen på kort sikt, men får stor betydning på lengre sikt. Fruktbarheten i Norge har falt betydelig fra 1,98 i 2009 til 1,71 i 2016. Fruktbarhetstallet angir gjennomsnittlig antall barn en kvinne føder i løpet av livet. Vi har derfor et lavvekstscenario der fruktbarheten synker til 1,5. I det andre scenariet forutsetter vi at fruktbarheten blir som framskrevet i SSB sitt middelalternativ (mellom 1,72 og 1,74).

Figur 39: Netto innvandring til Norge i prosent av folketallet. Faktiske tall til 2016, to ulike scenarier fram til 2030.

Figur 40: Fruktbarheten i Norge. Faktiske tall til 2016, to ulike scenarier fram til 2030.

4.3 Strukturell utvikling i bransjer og sektorer i Norge

Når vi skal lage scenarier over utvikling i antall arbeidsplasser må vi ta stilling til hvordan utviklingen blir i ulike bransjer og sektorer på landsbasis. Vi har sett på den historiske utviklingen og trenden i de enkelte bransjene og sektorene og beregnet framtidig vekst ut fra det. Samtidig har vi sørget for at den samlede veksten i antall arbeidsplasser skal være konsistent med utviklingen i antall innbyggere i Norge i arbeidsfør alder slik at andelen som er sysselsatt holdes konstant innenfor hvert årstrinn. Da får vi ut følgende vekstrater i scenariene:

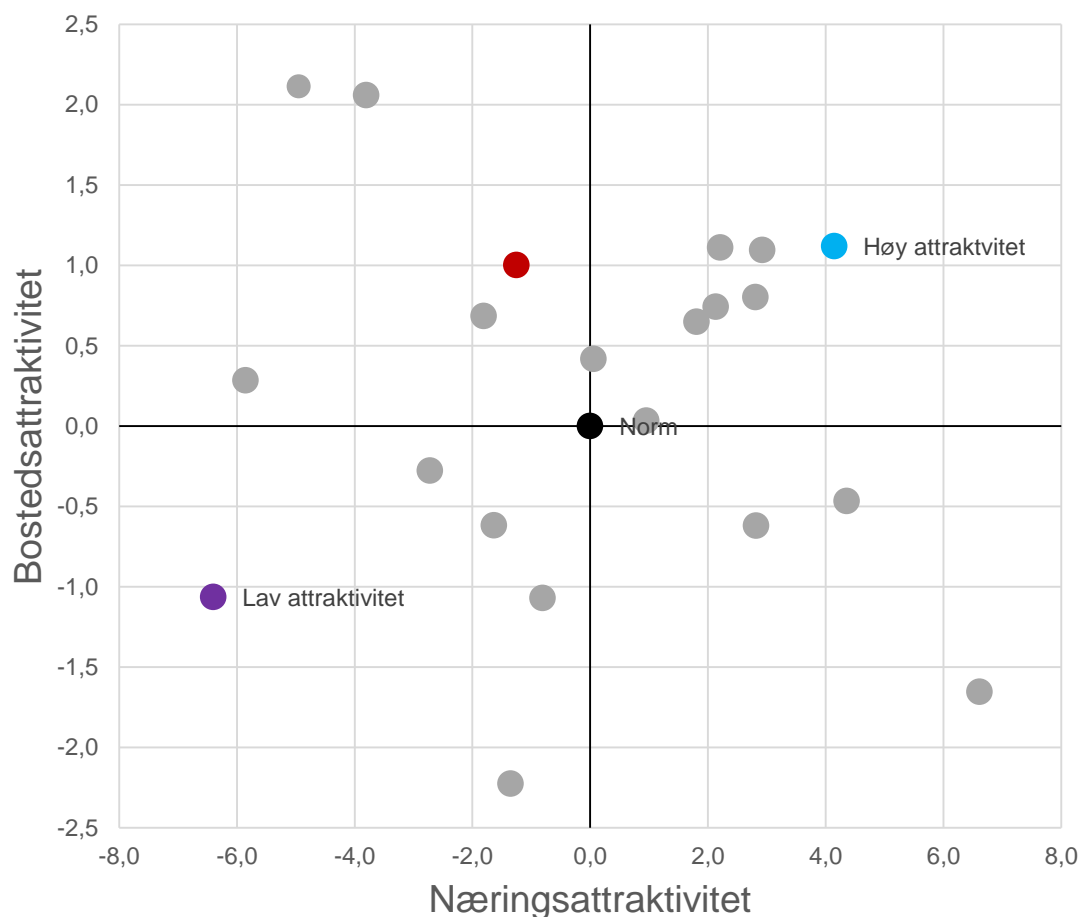
Tabell 2: Årlige gjennomsnittlige vekstrater i antall arbeidsplasser i de enkelte bransjene og sektorene i perioden 2007-2016, samt årlige vekstrater for 2017-2030 i de to scenariene.

Bransje/sector	Gjennomsnitt 2007-2016	SSB 4M	Lavvekst
Anna industri	-2,0	-2,8	-3,1
Næringsmidler	-0,4	-0,4	-0,7
Olje- og gass utvinning	2,7	-2,0	-2,3
Prosessindustri	-2,1	-1,8	-2,0
Verkstedindustri	-1,3	-3,0	-3,3
Fisk	-0,3	0,0	-0,3
Gruve	0,3	-1,2	-1,5
Landbruk	-4,1	-3,2	-3,5
Olje- og gasstjenester	6,7	-2,0	-2,3
Teknisk/vitenskap	1,0	0,5	0,2
Tele og IKT	2,9	1,8	1,5
Aktivitet	1,6	1,3	1,0
Handel	0,1	-0,3	-0,6
Overnatting	0,3	-0,1	-0,4
Servering	2,6	2,6	2,3
Agentur og Engros	-0,2	-1,0	-1,3
Bygg og anlegg	2,8	1,2	0,9
Diverse	1,1	0,7	0,4
Finans, eiendom, utleie	-0,8	-1,4	-1,7
Forretningstjenester	3,3	1,4	1,1
Transport	-0,4	-0,6	-0,9
Utleie av arbeidskraft	1,6	0,1	-0,2
Lokale næringer	2,1	1,2	0,9
Kommune	1,9	1,5	1,2
Stat	1,9	1,9	1,6
Fylke	0,9	0,5	0,2

I scenariene regner vi med at den strukturelle utviklingen som vi har sett de siste årene fortsetter. De mest oljebaserte bransjene går fra vekst til nedgang. Den samlede veksten i antall arbeidsplasser blir en del lavere i begge scenariene enn de historiske tallene. Det er fordi befolkningsveksten vil avta. Befolkningsveksten blir dermed ikke høy nok til at den sterke arbeidsplassveksten kan fortsette.

4.4 Framtidig attraktivitet for Vestfold

Så langt har vi beskrevet hvilke forutsetninger vi har valgt for den nasjonale utviklingen i scenariene. Utviklingen i Norge med hensyn til innvandring, fruktbarhet og arbeidsplassvekst vil ha direkte betydning for utviklingen i Vestfold, men dette er strukturelle forhold som Vestfold ikke kan påvirke. Vestfold kan imidlertid skape høyere vekst gjennom å bli mer attraktiv for næringsliv og bosetting. Vi skal også lage scenarier for utviklingen i Vestfold med forskjellige grader av attraktivitet, som vist i figuren under.

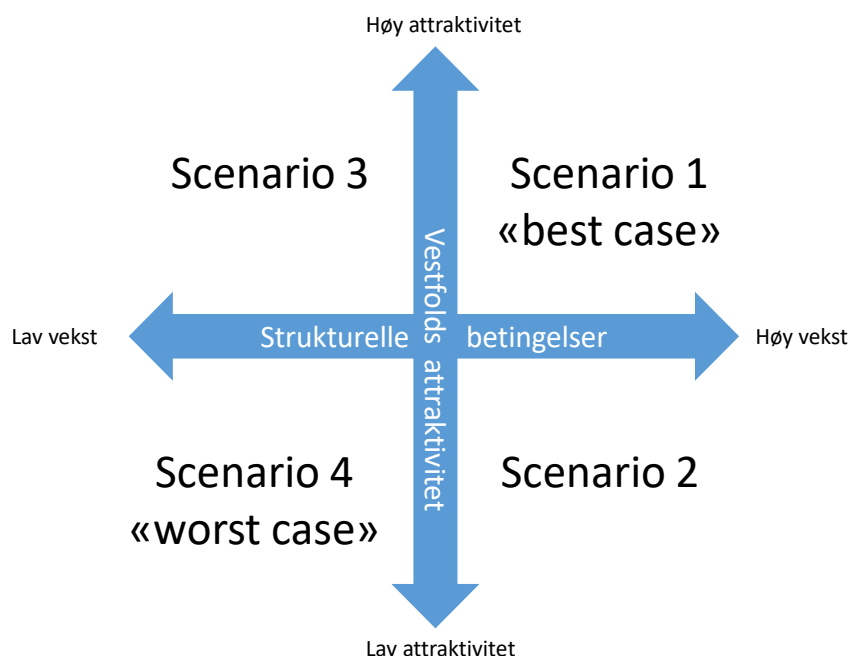
Figur 41: Attraktivitetsverdier for alle regioner i perioden 2007-2016, samt verdier for scenario med høy og lav attraktivitet. Vestfolds attraktivitetsverdier for perioden 2007-2016 er vist med den røde prikken.

De aller fleste regioner og kommuner ønsker å være attraktive og planlegger for det. Mange kommuner setter seg også ambisiøse mål for vekst i folketall og arbeidsplasser i sine samfunnsplaner. Siden vi har historiske data for attraktiviteten for alle steder, kan vi lage scenarier for vekst med høye, men likevel realistiske verdier for attraktivitet.

Den blå prikken viser hvilke attraktivitetsverdier vi legger inn for scenariet med høy attraktivitet. Den lille prikken er attraktivitetsverdiene for lav attraktivitet. Det er også et scenario for hvordan utviklingen blir i Vestfold hvis attraktiviteten blir middels.

4.5 Fire scenarier for Vestfold

Vi vil vise fire ulike scenarier for befolkningsvekst og arbeidsplassvekst for Vestfold, som vist i figuren under.

Figur 42: Fire scenarier for Vestfold.

I to av scenariene vil veksten i Norge bli høy. Befolkningsveksten blir da som framskrevet i SSBs middel-framskriving (4M) og arbeidsplassveksten vil bli slik at sysselsetningsandelen i befolkningen opprettholdes på hvert alderstrinn. Dette gir gode strukturelle betingelser for vekst i Vestfold. Dette er de to scenariene til høyre i figuren (scenario 1 og 2).

Vi har laget to scenarier der befolkningsveksten i Norge blir lavere enn SSBs framskrivinger, med tilsvarende lav arbeidsplassvekst. Som nevnt kan det se ut til at vi er på vei mot en periode med lavere vekst i Norge. De to scenariene med lav vekst er scenario 3 og 4 som ligger på venstre side i figuren.

På den vertikale akselen er det Vestfolds attraktivitet som skiller. I de øverste scenariene har Vestfold oppnådd høy attraktivitet, men har ulike strukturelle vekstbetingelser. I de nederste scenariene har Vestfold svak attraktivitet.

Scenario 1 er å betrakte som «best case». I dette scenariet er de strukturelle betingelsene gode samtidig som Vestfold har høy attraktivitet både for næringsliv og bosetting.

Scenario 4 er «worst case». Her er de strukturelle betingelsene svake og attraktiviteten lav.

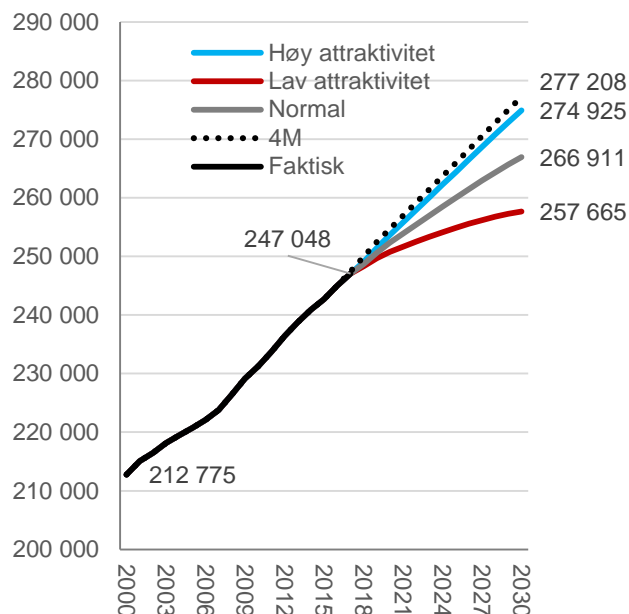
Ingen av scenariene er ekstreme eller usannsynlige. Vi skal se at det likevel blir ganske stor forskjell på utviklingen i Vestfold med de forutsetningene som er lagt til grunn. Det er fordi fremtiden er usikker, spesielt når det gjelder Norges vekst de neste årene.

4.6 Scenarier for befolkningsutvikling

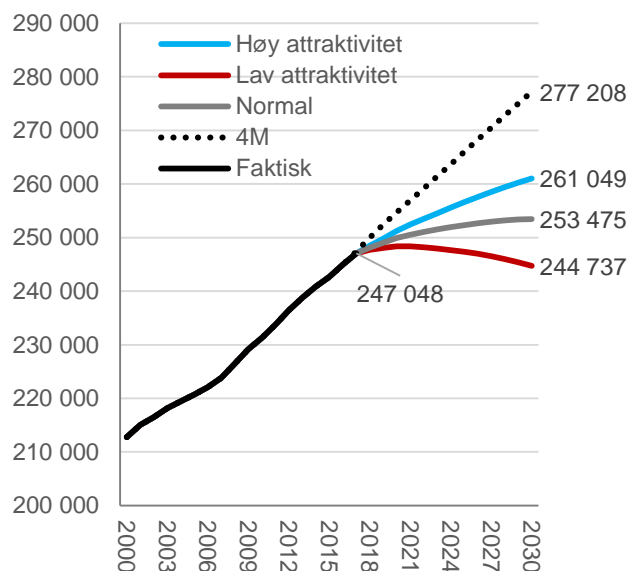
Den øverste figuren viser hvordan folketallet kan utvikle seg i Vestfold dersom den nasjonale veksten blir så høy som SSBs middelframskrivning sier. Hvis Vestfold lykkes med å skape høy attraktivitet for bosetting og næringsliv, vil folketallet øke til 274 925 innbyggere i 2030. Dersom attraktiviteten i Vestfold blir lav vil folketallet øke til 257 665. SSB har i sin middelframskrivning av folketallet i Vestfold et folketall på 277 208 i 2030. Selv med høy attraktivitet for næringsliv og bosetting vil ikke folketallet i Vestfold nå dette tallet. I følge våre scenarier er SSBs middelframskrivning ikke realistisk. Veksten i folketallet vil etter all sannsynlighet blir lavere.

Med middels attraktivitet (som vises i scenariet «Normal» i figuren), vil det bli 266 911 innbyggere.

Den nederste figuren viser hvordan befolkningsutviklingen i Vestfold kan bli dersom den nasjonale veksten blir lav, men med de samme attraktivitetsverdiene som i den øverste figuren. Med lav nasjonal vekst, vil folketallet i beste fall bli 261 049 i 2030. Med lav attraktivitet vil folketallet i Vestfold faktisk kunne synke til 244 737 i 2030. Det er altså en mulighet at folketallet i Vestfold kan synke fram til 2030. Men da må den nasjonale veksten bli lav samtidig som at Vestfold blir langt mindre attraktiv for næringsliv og bosetting enn tidligere.

Figur 43: Scenarier for befolkningsvekst med høy nasjonal vekst, men varierende attraktivitet i Vestfold, samt SSBs middelframskrivning for folketallet.

Figur 44: Scenarier for befolkningsvekst med lav nasjonal vekst, men varierende attraktivitet i Vestfold, samt SSBs middelframskrivning for folketallet.

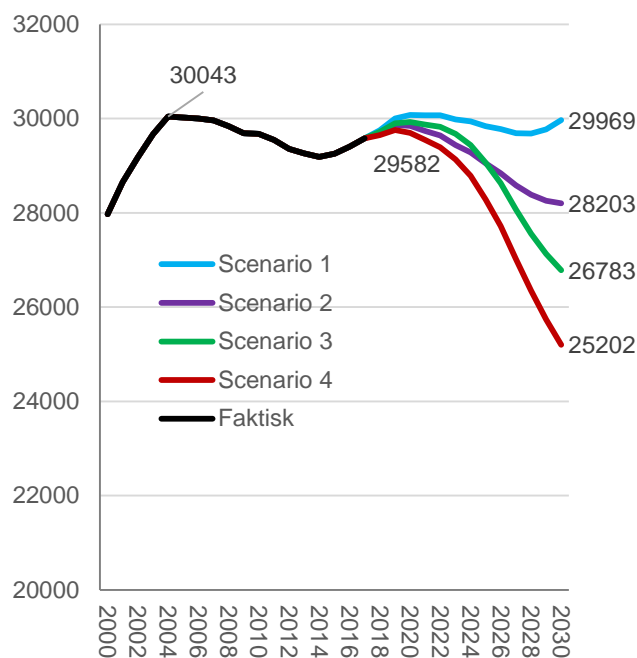
4.7 Antall skolebarn

Scenariomodellen gir scenarier for antall innbyggere på alle alderstrinn. Det er imidlertid spesielt interessant å se hvordan antall barn i grunnskolealder utvikler seg i de ulike scenariene. Utviklingen i antall barn er følsom for endringer i attraktivitet. Det er fordi kvinner i fødedyktig alder har stor mobilitet og fordi mange familier flytter når barna er små.

I scenario 1 (best case) vil antall skolebarn holde seg omtrent uendret fram til 2030.

I scenario 2, som har samme nasjonale vekst og fruktbarhet som i scenario 1, men lav attraktivitet, vil antall skolebarn synke til 28 203.

I scenario 4 (worst case) vil antall barn i grunnskolealder i Vestfold synke til 25 202 i 2030. I dette scenariet blir det over 4 000 færre barn i grunnskolene i Vestfold enn i dag.

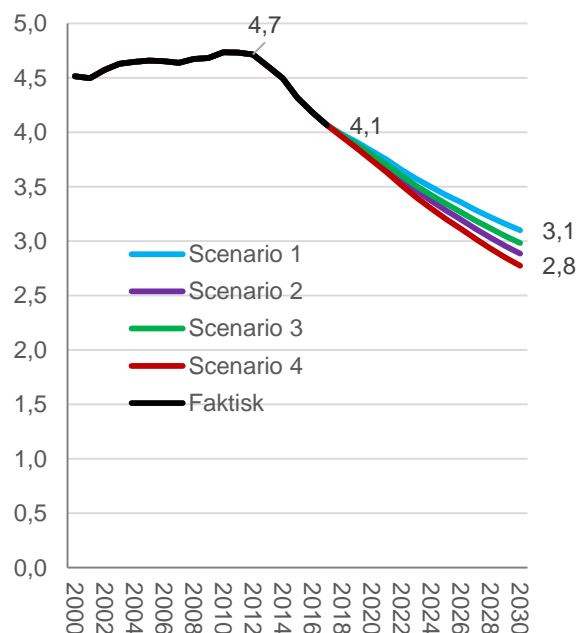
Figur 45: Scenarier for antall barn 6-15 år i Vestfold.

4.8 Forsørgerbyrden

Et mål for forsørgerbyrde er antall personer i arbeidsdyktig alder (20-66 år) per person over 67 år. Forsørgerbyrden i Norge vil øke sterkt de neste årene. Det er fordi det vil bli en sterk økning i antall pensjonister uten at antall innbyggere i arbeidsdyktig alder øker tilsvarende.

I 2017 er det 4,1 personer i arbeidsdyktig alder per pensjonist i Vestfold. Dette tallet vil synke de neste årene, uansett scenario. Det er fordi antall eldre vil øke mye de neste årene. De eldre flytter relativt sjelden og antallet blir dermed lite påvirket av attraktivitet eller arbeidsplassutvikling.

I scenario 1, der veksten og innflyttingen i Vestfold er sterkest, vil det bli 3,1 personer i arbeidsdyktig alder per pensjonist. I scenario 4 (worst case) blir det bare 2,8.

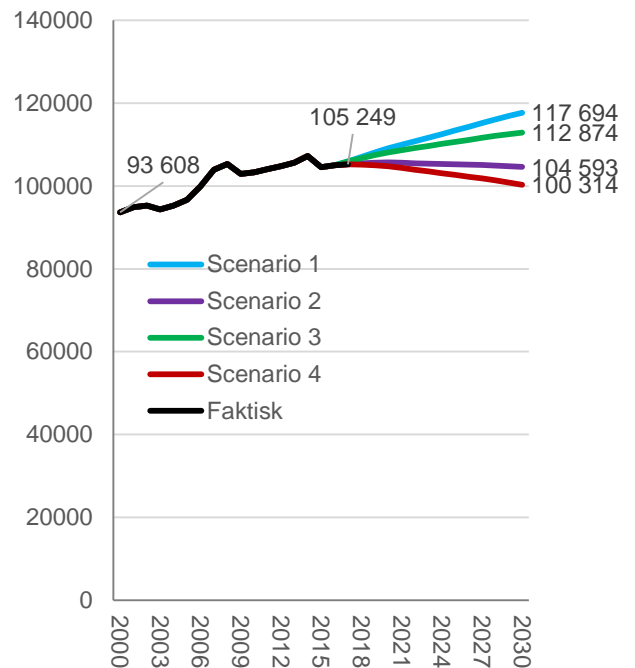
Figur 46: Scenarier for forsørgerbyrde. Antall personer 20-66 år per person 67+ i Vestfold.

4.9 Scenarier for arbeidsplassvekst

Vi vil også vise best og worst case for arbeidsplassutviklingen i Vestfold. Vestfold har som tidligere beskrevet hatt en vekst fra 93 608 arbeidsplasser i 2000 til 105 249 arbeidsplasser på slutten av 2016.

I scenario 1 vil antall arbeidsplasser øke til 117 694 i 2030. Mesteparten av veksten vil komme i næringslivet. Den sterke veksten er da knyttet til høy attraktivitet for næringsliv sammen med en sterk befolkningsvekst. Det betinger at Vestfold oppnår høy attraktivitet for næringsliv.

I scenario 4 vil antall arbeidsplasser synke til 100 314 i 2030. Det blir da sterk nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet på grunn av svak næringsattraktivitet, mens antall ansatte i offentlig virksomhet antas å fortsette.

Figur 47: Scenarier for utvikling i antall arbeidsplasser i Vestfold.

5. Næringslivsindeksen

I dette kapitlet skal vi se nærmere på et sett med indikatorer for næringsutvikling som vi til slutt skal sette sammen til en næringslivsindeks. Vi har allerede vist utviklingen av antall arbeidsplasser i næringslivet og analysert denne utviklingen. Det er arbeidsplassutviklingen i næringslivet som har klart størst betydning for samfunnsutviklingen på et sted. Derfor får arbeidsplassutviklingen i næringslivet en sentral plass i vår attraktivitetsmodell. For de fleste bedriftsledere er det imidlertid ikke et selvstendig mål å maksimere antall ansatte, snarere tvert imot. Derfor kan det være interessant å måle næringsutviklingen på en måte som ligger nærmere næringslivets egne premisser. Hensikten er å få fram om næringslivet går godt eller dårlig sammenliknet med andre steder.

Vi bruker 11 indikatorer i næringslivsindeksen, som utgjør fem delindekser:

Tabell 3: De fem delindeksene og enkeltindikatorerne i næringslivsindeksen.

Delindeks	Indikator
Arbeidsplassvekst	Arbeidsplassvekst
Produktivitet	Produktivitet
	Bransjustert produktivitet
Lønnsomhet	Andel lønnsomme foretak
	Bransjustert andel lønnsomme foretak
	Andel foretak med positiv egenkapital
Nyetableringer	Etableringsfrekvens
	Bransjustert etableringsfrekvens
	Vekst i antall foretak
	Bransjustert vekst antall foretak
Næringslivets størrelse	Næringslivets størrelse

Den første indikatoren er vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet. Den er beskrevet i kapittel 1. Dernest har vi en delindeks for produktivitet, som er verdiskapingen i løpende kroner i næringslivet per ansatt i næringslivet. Produktet av antall arbeidsplasser og produktivitet blir verdiskapingen i næringslivet. Den tredje delindeksen i næringslivsindeksen er lønnsomhet. Her har vi fire indikatorer. Det er også bra for et sted å ha mange nyetableringer. Det er fire indikatorer for nyetablering. Disse er grunnlaget for etableringsindeksen. Til slutt teller også næringslivets relative størrelse. Regioner med et relativt stort næringsliv skårer høyere.

For hver indikator gis regionene en verdi på 0 for dårligste kommune og 100 for beste. Ekstremverdier som ligger utenfor 2,5 standardavvik er trunkert. Indeksene er gjennomsnittet av resultatet for indikatorene. Næringsindeksen samlet sett er gjennomsnittet av delindeksene.

Vi skal nå vise resultatene trinn for trinn, og beskrive hver indikator mer i detalj. Vi hopper over arbeidsplassveksten, som vi beskrev i kapittel 1.

5.1 Verdiskaping og produktivitet

Verdiskapingen i en bedrift er salgsinntekter fratrukket innkjøpte varer og tjenester. Vi kan beregne verdiskapingen i næringslivet i et område gjennom å summere verdiskapingen i alle foretakene. Vi fordeler da verdiskapingen i foretak med produksjon i flere kommuner proporsjonalt med antall ansatte på hvert sted. Vi får bare tatt med foretak som er regnskapspliktige.

5.1.1 Verdiskaping i Vestfold

Verdiskapingen i næringslivet i Vestfold har økt de siste årene. I 2010 var samlet verdiskaping i næringslivet på 31,2 mrd kroner. I 2016 var verdiskapingen økt til 40,4 mrd. Noe av økningen er inflasjon, siden verdiskapingen er målt i løpende kroner.

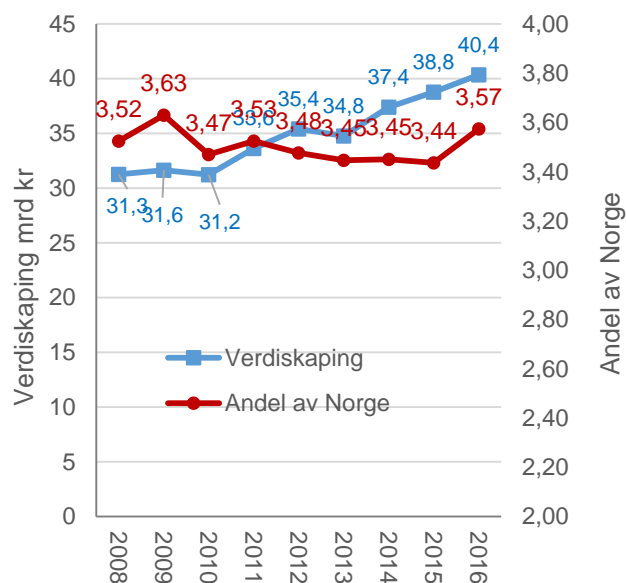
I figur 48 ser vi også hvor stor andel næringslivet i Vestfold har av landets verdiskaping. Andelen til Vestfold hadde en negativ trend mellom 2009 og 2015. I 2016 økte andelen til Vestfold. Næringslivet i Vestfold hadde således en sterkere vekst i verdiskapingen enn gjennomsnittet for landet i 2016.

Utviklingen i næringslivets verdiskaping varierte uvanlig mye mellom fylkene i 2016, som vi ser av figur 49.

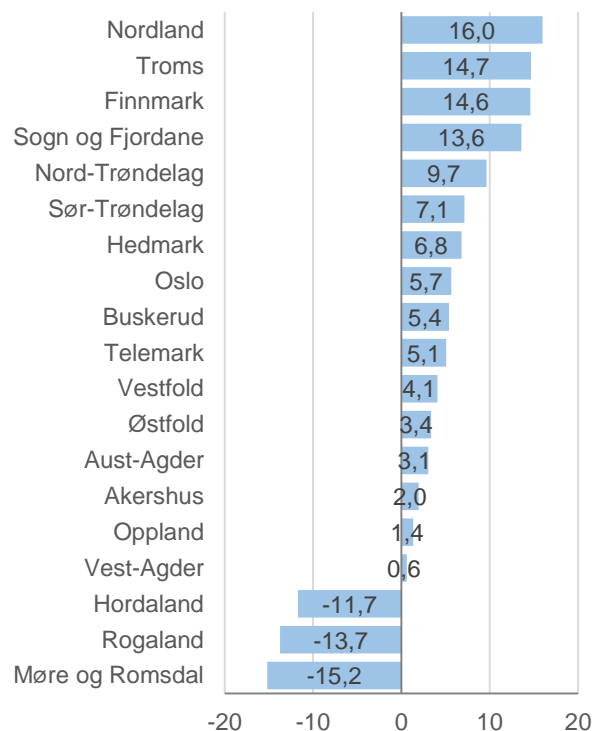
Hordaland, Rogaland og Møre og Romsdal fikk en sterk nedgang i næringslivets verdiskaping. Dette er fylker med en stor andel av næringslivet som er avhengig av olje- og gassutvinning.

De nordligste fylkene fikk en sterk vekst i verdiskapingen. Fiskerisektoren har hatt gode kår i 2016, og er godt representert i disse fylkene.

I Vestfold var det en vekst i verdiskapingen i næringslivet på 4,1 prosent i 2016. Det er bedre enn gjennomsnittet for landet, som var bare 0,6 prosent dette året. Men det er likevel under middels av de 19 fylkene.

Figur 48: Verdiskaping i næringslivet i Vestfold, unntatt finans og oljeutvinning.

Figur 49: Prosent vekst i verdiskaping i næringslivet i fylkene i 2016, unntatt olje og finans.

5.1.2 Verdiskaping i bransjer

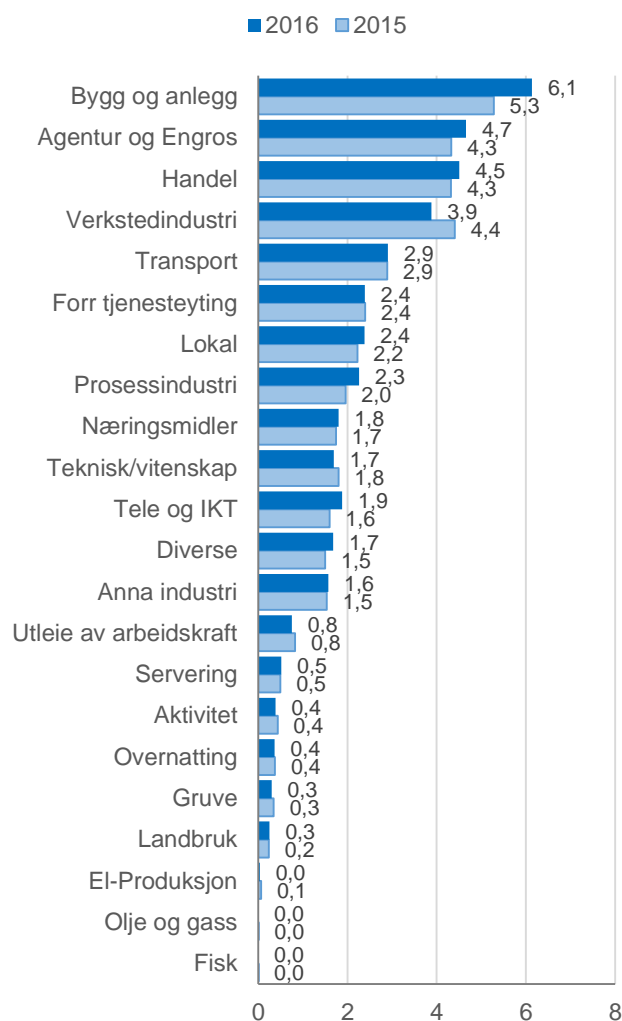
Bygg og anlegg er den enkeltbransjen som har størst verdiskaping i Vestfold. Verdiskapingen i denne bransjen var på 6,1 mrd kr i 2016.

Agentur og engros var nest største bransje med en verdiskaping på 4,7 mrd, mens handel (butikkhandel) hadde en verdiskaping på 4,5 mrd.

Verkstedindustrien var nest største bransje i 2015, men fikk nedgang i verdiskapingen i 2016 og er nå fjerde største bransje med en verdiskaping på 3,0 mrd kr.

Disse fire bransjene hadde nesten halvparten av verdiskapingen i næringslivet i Vestfold i 2016.

Den største veksten i verdiskapingen, målt i kroner, skjedde i bygg og anlegg, som hadde en vekst i verdiskaping på 853 mill kr i 2016.

Figur 50: Verdiskaping, milliarder kr, i ulike bransjer i Vestfold i 2015 og 2016.

5.1.3 Verdiskaping i regioner

Det er stor forskjell på den samlede verdiskapingen i næringslivet mellom regionene på Østlandet.

I Oslo var verdiskapingen over 240 mrd kr i 2016. Nye Asker og Bærum hadde en verdiskaping på 65,5 mrd kr i den delen av næringslivet som ble målt.

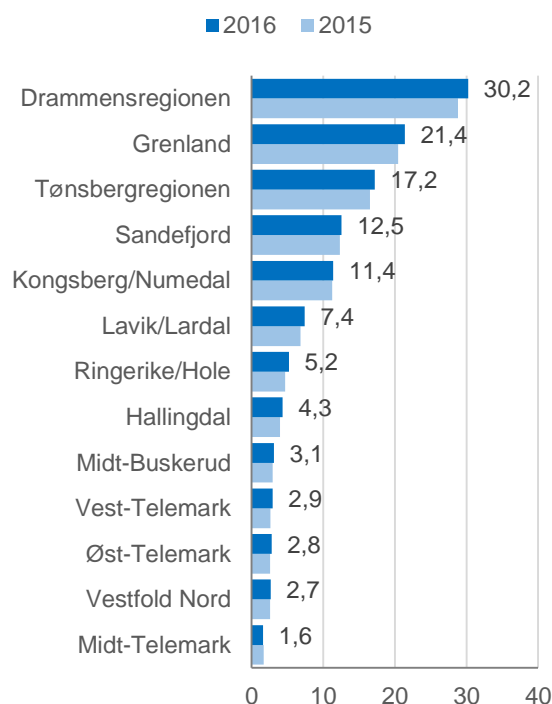
I figur 51 kan vi se verdiskapingen i BTV-området. Drammensregionen er klart størst av regionene i denne landsdelen med over 30 mrd i samlet verdiskaping. Grenland, Tønsbergregionen og Sandefjord følger på de neste plassene.

I figur 52 ser vi den prosentvise veksten i verdiskaping i regionene i BTV. 2016 ble distriktenes år. Vi så i figur 49 at de tre nordligste fylkene og Sogn og Fjordane hadde sterkest vekst i verdiskaping av fylkene. På Østlandet var det Nord- og Midt-Gudbrandsdal som hadde den sterkeste prosentvise veksten i verdiskaping i 2016. I BTV ble det Vest-Telemark som fikk høyest vekst i verdiskaping i 2016.

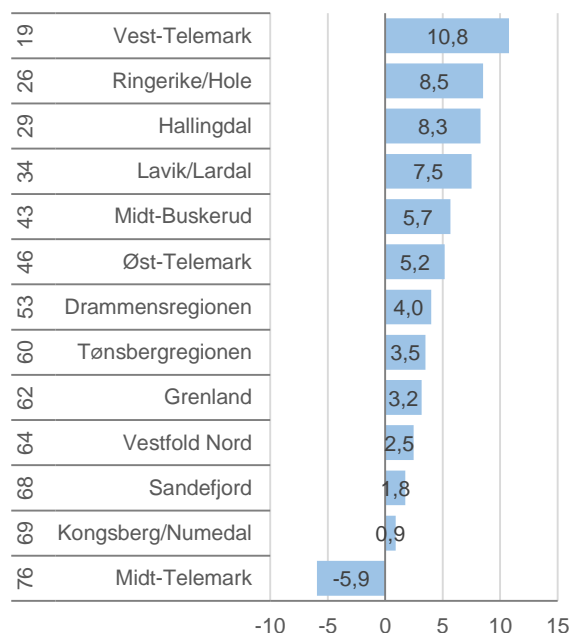
Regner vi med vekst i kroner er det Oslo som har hatt klart størst verdiskaping, selv om den prosentvise veksten er i underkant av 5 prosent.

I Vestfold hadde Larvik/Lardal den sterkeste veksten i verdiskaping i næringslivet i 2016. De hadde en vekst på henholdsvis 7,1 prosent.

I de andre regionene var det forholdvis lav vekst i verdiskapingen i næringslivet i 2016.

Figur 51: Verdiskaping i næringslivet (unntatt finans og olje) i regionene i BTV i 2015 og 2016.

Figur 52: Prosentvis vekst i verdiskaping i næringslivet (unntatt finans og olje) fra 2015 til 2016 i regionene i BTV.

5.1.4 Produktivitet

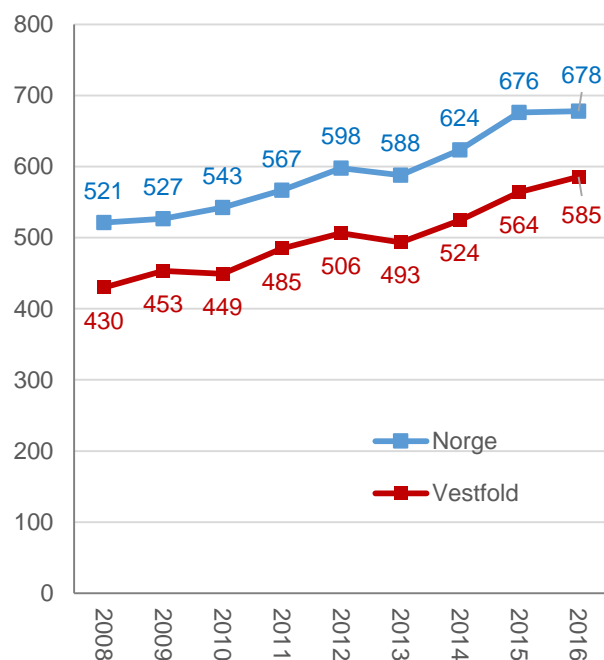
Produktiviteten måles som verdiskaping per ansatt.

I Vestfold har produktiviteten i næringslivet ligget under produktiviteten på landsbasis.

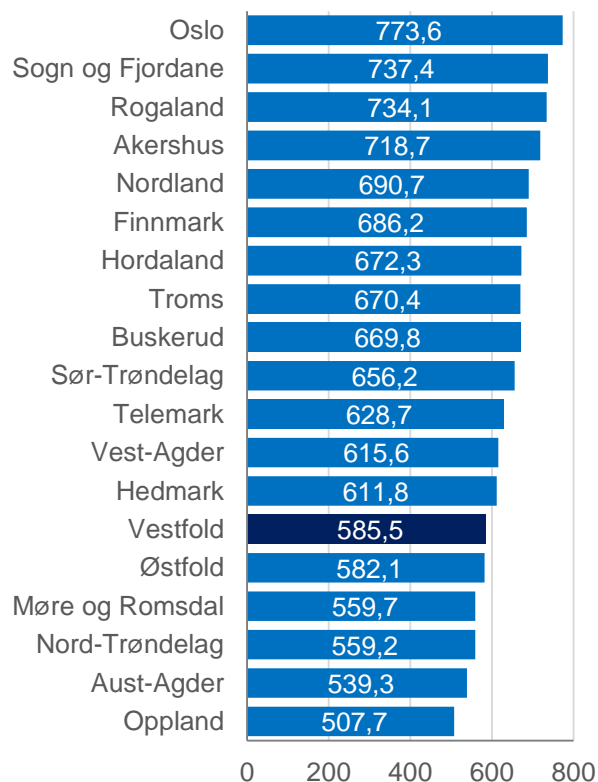
I 2016 økte produktiviteten i næringslivet i Vestfold, mens produktiviteten sto nesten stille i resten av landet. Næringslivet i Vestfold fikk da en bedre utvikling i produktiviteten enn i resten av landet. På lengre sikt har produktiviteten i Vestfold ikke utviklet seg spesielt bedre enn i resten av landet.

I figur 54 ser vi at Vestfold har under middels produktivitet i næringslivet av fylkene. Oslo, Sogn og Fjordane og Rogaland har høyest produktivitet i næringslivet.

En del av forskjellene i produktivitet mellom fylkene skyldes at næringsstrukturen. Noen fylker har mye av næringslivet i bransjer med høy produktivitet, mens andre har mest næringsliv i bransjer med lav produktivitet. Det skal vi analysere nærmere på de neste sidene.

Figur 53: Produktivitet i næringslivet i Norge og Vestfold, unntatt finans og oljeutvinning. 1000 kr per ansatt.

Figur 54: Produktivitet i næringslivet i fylkene 2016, 1000 kr per ansatt.

5.1.5 Produktivitet i bransjene

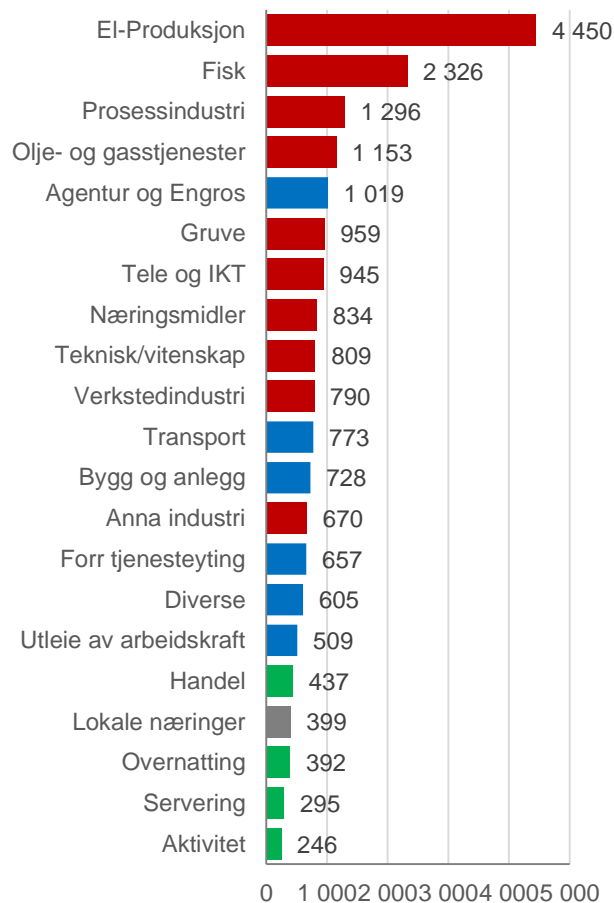
Det er svært stor forskjell på produktiviteten i de ulike bransjene.

I el-produksjon skapes det verdier for 4,45 mill kr per ansatt. Innen fisk (fiske og havbruk) skaper hver ansatt verdier for 2,3 mill kr. Det står i sterk kontrast til bransjer som aktiviteter og servering, der verdiskapingen er under 300 000 kr per ansatt. Noe av forskjellene kan komme av at vi må måle verdiskapingen per ansatt og ikke i årsverk. Det er fordi vi ikke har gode tall for årsverk. Den offisielle statistikken som vi bruker til dette formålet, registerbasert sysselsettingsstatistikk, måler antall ansatte. Det er sannsynligvis større innslag av deltidsansatte i bransjer som servering, aktiviteter, overnatting og handel. Forskjellene er imidlertid likevel svært store. En ansatt innen el-produksjon skaper mer verdiskaping enn 18 ansatte i aktivitetsernæringene (kultur, underholdning m m).

I figur 55 har vi gitt bransjer i det vi kaller basisnæringene rød farge. Vi kan se at basisnæringene har langt større produktivitet enn bransjene i de regionale næringene (blå). Besøksnæringene (grønne) har betydelig lavere produktivitet enn de andre næringstypene. Basisnæringene er dermed mye viktigere for verdiskapingen enn de andre næringene.

De store forskjellene i produktivitet i de ulike bransjene betyr også at forskjellene i produktivitet mellom ulike regioner må ses i lys av bransjestrukturen. En region med høy produktivitet har kanskje den høye produktiviteten på grunn av at det er et stort innslag av bransjer med generelt høy produktivitet. En slik region trenger ikke å ha sin høye produktivitet fordi bedriftene er mer effektive enn tilsvarende bedrifter andre steder.

For å gi et riktig bilde av produktiviteten bør vi beregne hvor mye bransjestrukturen betyr for produktivitetstallene. Det skal vi gjøre på de neste sidene.

Figur 55: Produktivitet i ulike bransjer i Norge i 2016.

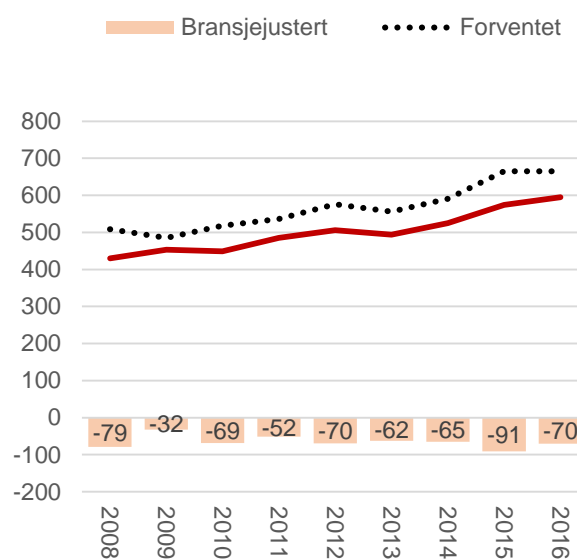
5.1.6 Bransjejustert produktivitet

Produktiviteten varierer mye mellom ulike bransjer. Derfor kan lav produktivitet i næringslivet i et fylke komme av at mange av bedriftene driver virksomhet i bransjer med generelt lav produktivitet. I figuren til høyre har vi beregnet forventet produktivitet i Vestfold hvis produktiviteten er som gjennomsnittet i hver enkelt bransje. Den prikkede linjen viser hvordan produktiviteten burde ha vært i Vestfold hvis alle bedriftene hadde en produktivitet lik landsgjennomsnittet i bransjen. Den faktiske produktiviteten (rød linje) har vært lavere enn forventet i alle årene etter 2008. Differansen kaller vi bransjejustert produktivitet. I 2016 var den bransjejusterte produktiviteten -70 000 kr. Det betyr at næringslivet i Vestfold er mindre produktivt enn i resten av landet når vi sammenlikner bedrifter i samme bransje. Den lave produktiviteten i Vestfold skyldes altså ikke bare næringsstrukturen.

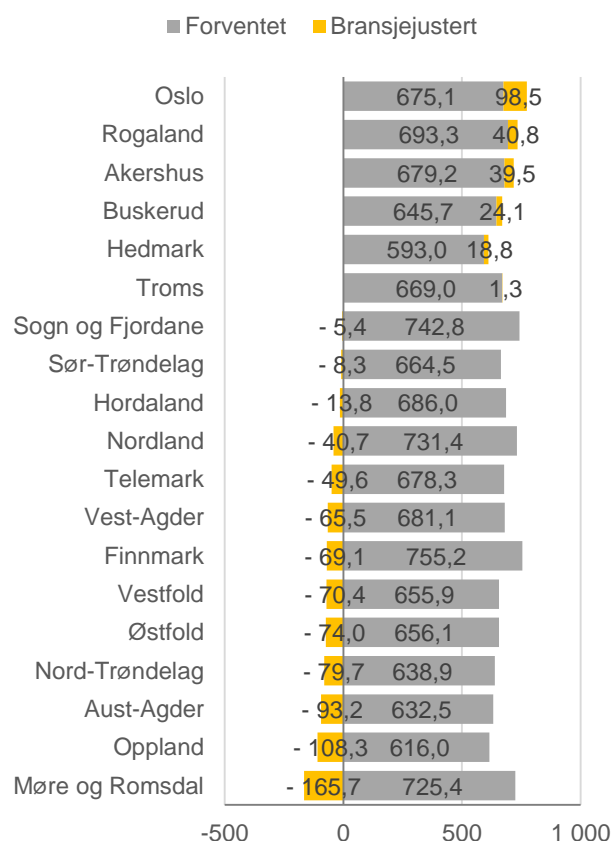
Forventet produktivitet i fylkene er vist med de grå søylene i figuren nederst til høyre. Fylker som Finnmark, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal har høy forventet produktivitet. Det er fordi en stor andel av næringslivet er i bransjer som har generelt høy produktivitet. Det viser at næringslivet i disse fylkene er konsentrert i bransjer med høy produktivitet, som el-produksjon, fisk eller prosessindustri.

Den bransjejusterte produktiviteten er høyest i Oslo, Akershus og Rogaland, mens den er lavest i Møre og Romsdal, Oppland og Aust-Agder.

Vestfold har lavere bransjejustert produktivitet enn middels av fylkene i 2016.

Figur 56: Forventet produktivitet i næringslivet (unntatt olje og finans) i Vestfold ut fra bransjestrukturen og faktisk produktivitet. Differansen er et mål for den bransjejusterte produktiviteten.

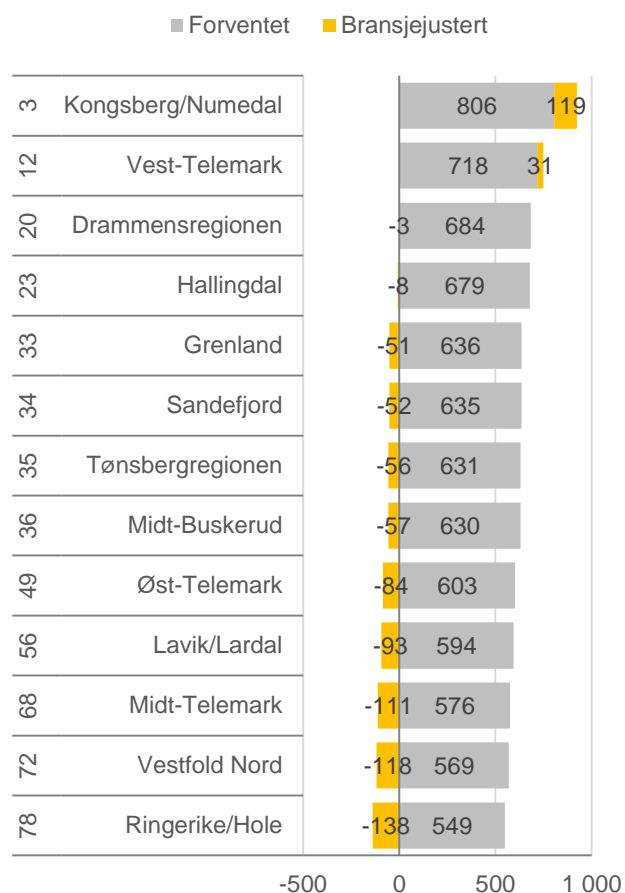
Figur 57: Forventet og bransjejustert produktivitet i næringslivet (unntatt olje og finans) i 2016 i fylkene.

5.1.7 Bransjejustert produktivitet i regionene

Det er fire regioner i BTV som har høyere produktivitet enn bransjestrukturen skulle tilsi.

Kongsberg/Numedal har svært høy produktivitet i sitt næringsliv, og er rangert på tredjeplass av de 85 regionene med hensyn til bransjejustert produktivitet. Kongsberg/Numedal har også et næringsliv som er konsentrert til bransjer med høy produktivitet.

Tønsbergregionen og Sandefjord har omtrent middels produktivitet etter at vi har justert for bransjestrukturen. I Larvik/Lardal og Vestfold Nord er produktiviteten under middels av regionene.

Figur 58: Forventet og bransjejustert produktivitet i næringslivet (unntatt olje og finans) i 2016 i regionene i BTV. Tallet til venstre angir rangering blant de 85 regionene i Norge.

5.2 Lønnsomhet

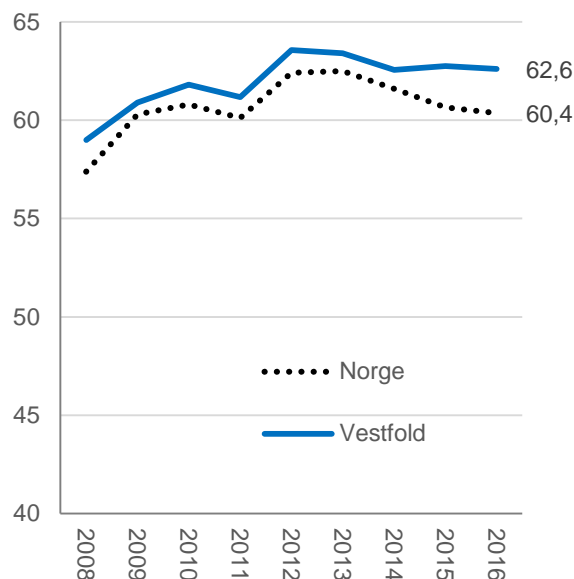
Vi har tre indikatorer for lønnsomheten i næringslivet. Den første indikatoren for lønnsomhet er andel bedrifter med positivt resultat før skatt. Med denne indikatoren teller små og store bedrifter likt. Det er erfaringsmessig den mest hensiktsmessige metoden for å måle forskjeller i lønnsomheten mellom ulike steder. For foretak med virksomhet i flere kommuner har vi fordelt disse i de kommunene de har virksomhet. Det er bare regnskapspliktige foretak som er med i målingen av lønnsomhet.

5.2.1 Andel lønnsomme foretak

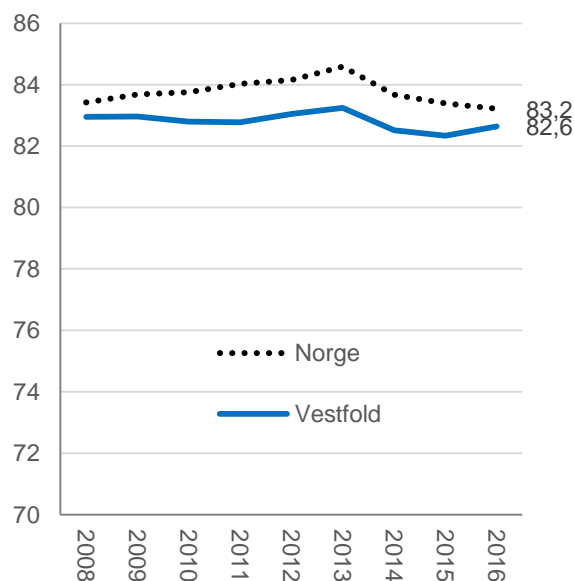
I den øverste figuren ser vi hvordan andelen lønnsomme foretak har utviklet seg i Vestfold og Norge siden 2008. Næringslivet i Vestfold har hatt høyere andel lønnsomme foretak enn landsgjennomsnittet i alle årene. Avstanden ned til landsgjennomsnittet har økt de siste to årene. Lønnsomheten i næringslivet i Vestfold synes således å være både god og stigende.

5.2.2 Andel foretak med positiv egenkapital

Bedriftenes egenkapital avspeiler lønnsomheten på lang sikt. Bedrifter med underskudd får negativ egenkapital dersom ikke eierne tilfører ny egenkapital. Slike bedrifter står i fare for å gå konkurs. Det har vært en økning i andelen bedrifter med negativ egenkapital i Norge etter 2013. I næringslivet i Vestfold har det vært en lavere andel av bedrifter med positiv egenkapital i alle årene etter 2008.

Figur 59: Prosentvis andel foretak med positivt resultat før skatt i Norge og Vestfold.

Figur 60: Prosentvis andel foretak med positiv egenkapital i Norge og Vestfold.

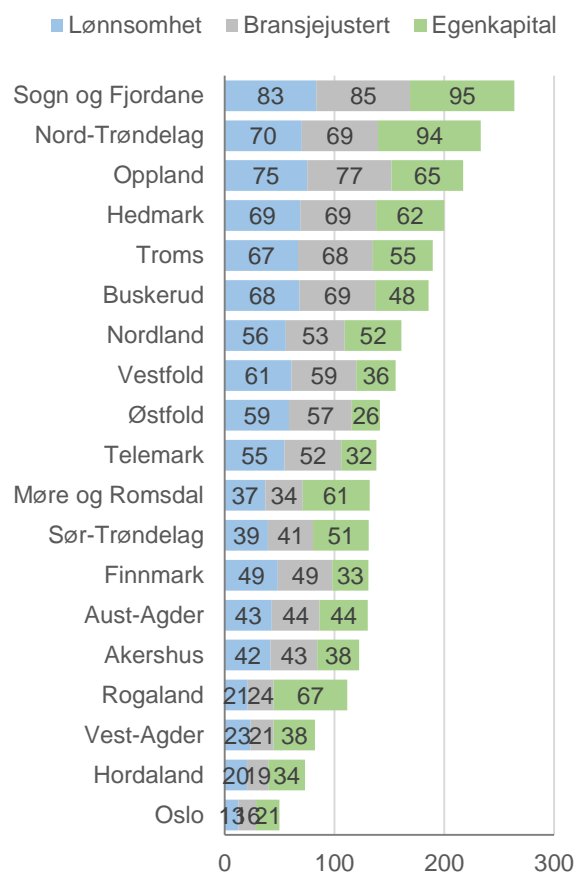
5.2.3 Lønnsomhetsindeksen

Det er tre indikatorer i lønnsomhetsindeksen. I tillegg til andelen lønnsomme foretak og andelen foretak med positiv egenkapital, er det en indikator for bransjejustert lønnsomhet. I 2016 hadde bransjesammensetningen forholdsvis liten innvirkning på lønnsomheten. Derfor er det liten forskjell på andelen lønnsomme foretak og den bransjejusterte andelen.

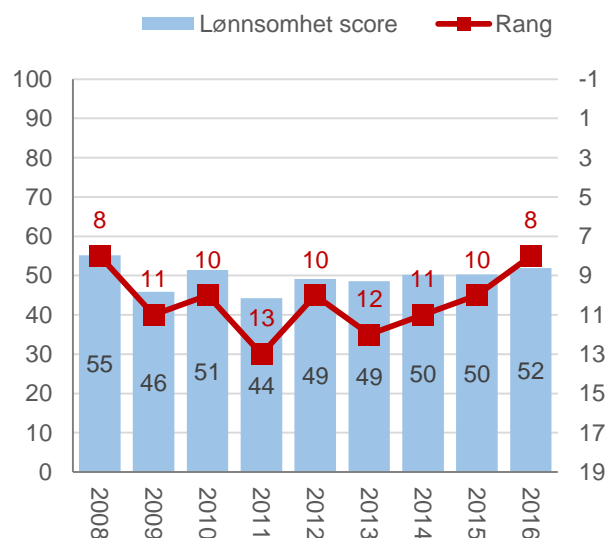
I den øverste figuren ser vi hvordan fylkene kom ut på lønnsomhetsindeksen i 2016. Sogn og Fjordane hadde best lønnsomhet i næringslivet av alle fylkene i 2016. Sogn og Fjordane har tradisjonelt hatt høy lønnsomhet, så det er egentlig ingen overraskelse. Rogaland har hatt høyest lønnsomhet tidligere, men er i motsetning til Sogn og Fjordane sterkt rammet av oljekrisen og ble fjerde svakeste fylke på lønnsomhetsindeksen 2016.

Vestfold ble nummer åtte av 19 fylker. Andel lønnsomme foretak er forholdsvis høy, men det var lav andel foretak med positiv egenkapital.

I den nederste figuren ser vi hvordan Vestfolds score og rangering blant de 19 fylkene har utviklet seg. Lønnsomheten i næringslivet i Vestfold har vært under middels av fylkene i alle årene etter 2008. i 2016 har næringslivet i Vestfold blitt bedre enn middels. Det har vært en positiv trend i lønnsomheten de fire siste årene.

Figur 61: Score for de tre lønnsomhetsindikatorerne i 2016: 100=beste fylke, 0=dårligste, 50=median.

Figur 62: Vestfolds score (venstre akse) og rangering (høyre akse) på lønnsomhetsindeksen blant fylkene.

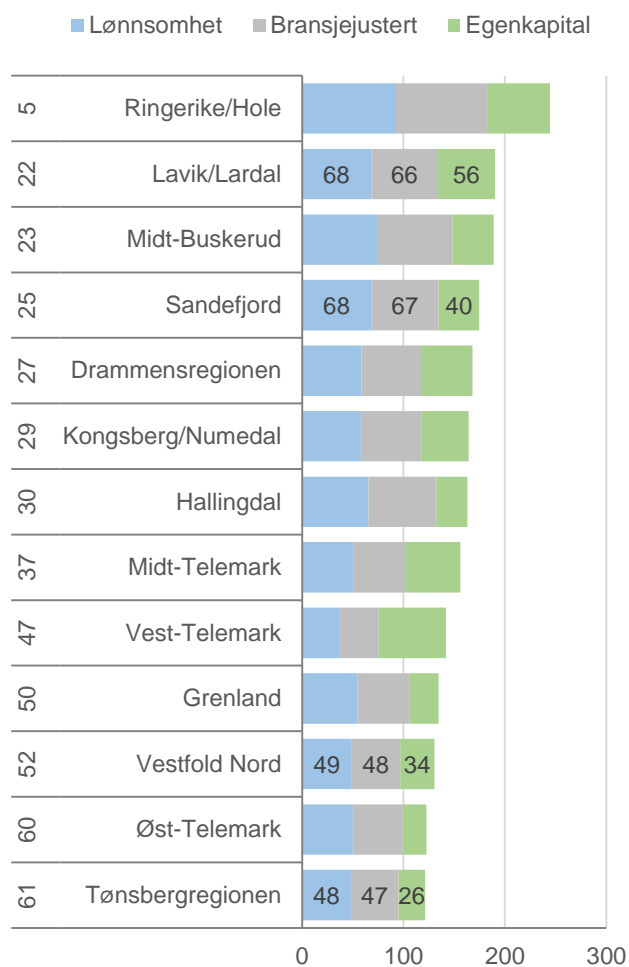
5.2.4 Lønnsomhet i regionene

I figur 63 viser vi hvordan regionene i BTV gjør det på lønnsomhetsindeksen for 2016. Lønnsomhetsindeksen er gjennomsnittet av score på de tre indikatorene. I tillegg til andel lønnsomme foretak og andel med positiv egenkapital har vi med en indikator for bransjejustert andel bedrifter med overskudd. Det er den samme typen bransjejustering vi har gjort på andre indikatorer i denne rapporten.

Ringerike/Hole hadde det mest lønnsomme næringslivet av disse regionene i 2016 og ble nummer fem av alle regionene i landet.

Larvik/Lardal og Sandefjord hadde best lønnsomhet i næringslivet av regionene i Vestfold. De ble rangert som henholdsvis 22 og 25 av de 85 regionene.

Vestfold Nord og Tønsbergregionen hadde under middels lønnsomhet i næringslivet i 2016.

Figur 63: Score på de ulike indikatorene i lønnsomhetsindeksen 2016 for regionene i BTV. Tallet til venstre angir rangering blant de 85 regionene i Norge.

5.3 Nyetableringer

Det er et positivt tegn at det etableres mange nye bedrifter på et sted. Det skaper vekst i antall bedrifter i næringslivet. Når vi måler etableringsaktiviteten ser vi på hvor mange nye bedrifter det blir registrert i foretaksregisteret. Da tar vi utgangspunkt i de organisasjonsformene som næringslivet bruker mest (AS, ASA, ENK, DA, BA, NUF og ANS)

5.3.1 Etableringsfrekvensen

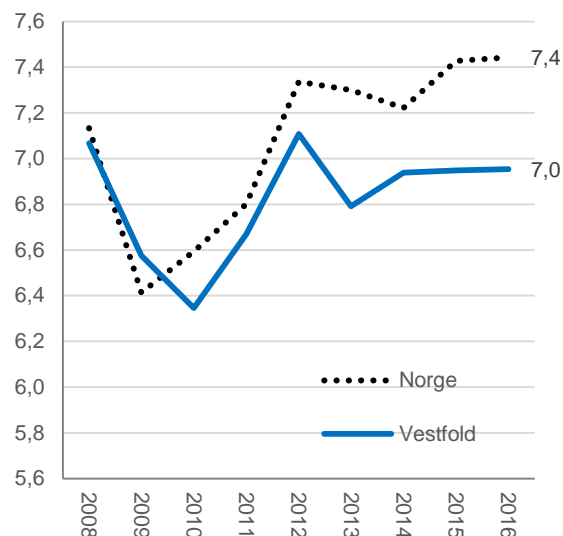
Etableringsfrekvensen er antall nyregistrerte foretak i et år i prosent av antall foretak i begynnelsen av året. Høy etableringsfrekvens betyr at det er mange nystartede selskap.

I Vestfold har etableringsfrekvensen ligget under gjennomsnittet i alle årene etter 2009. I 2016 var etableringsfrekvensen i Vestfold 7,0 prosent mot 7,4 prosent på landsbasis.

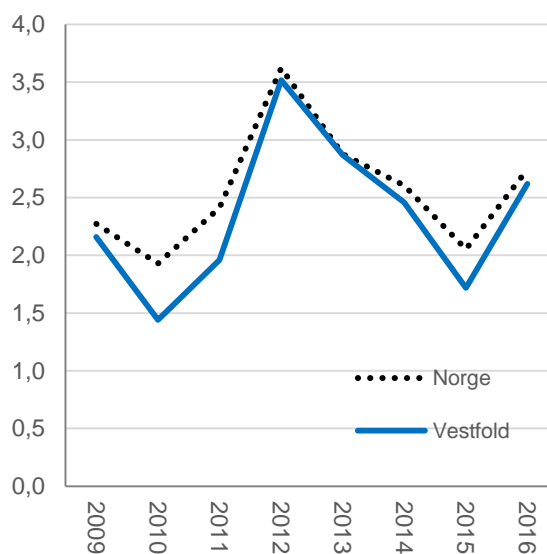
5.3.2 Vekst i antall foretak

Vekst i antall foretak er etableringsfrekvensen fratrukket frekvensen av avregistrerte foretak. Det forteller om nettoveksten i antall registrerte foretak.

I Vestfold har veksten i antall foretak vært litt under gjennomsnittet i landet i alle årene etter 2009.

Figur 64: Etableringsfrekvensen: prosentvis andel av nyetableringer i året i prosent av antall eksisterende foretak i begynnelsen av året i Norge og Vestfold.

Figur 65: Prosentvis vekst i antall registrerte foretak i Vestfold og Norge.

5.3.3 Etableringsindeksen

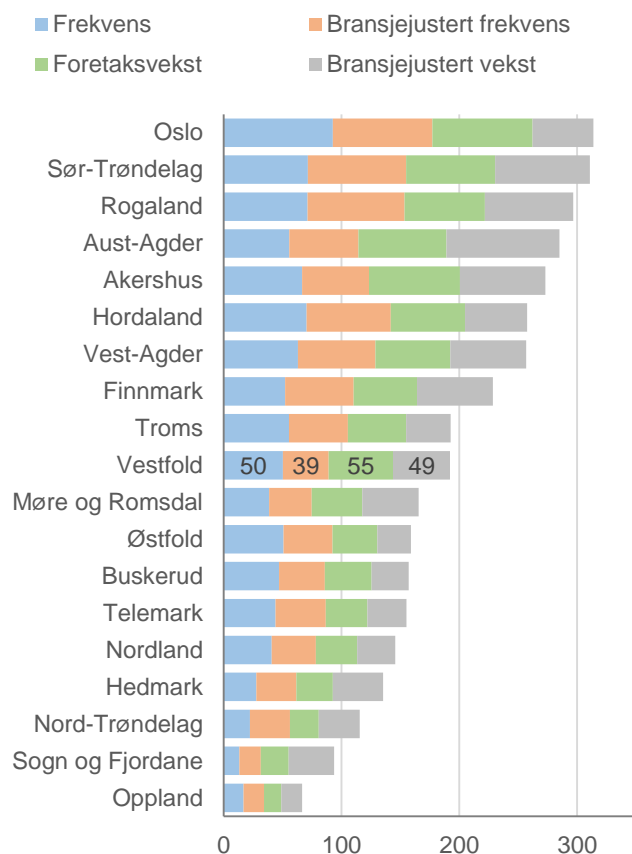
Etableringsindeksen består av fire indikatorer. I tillegg til etableringsfrekvensen og veksten i antall foretak, har vi to indikatorer til. Det er bransjejustert etableringsfrekvens og bransjejustert vekst. Andelen foretak som etableres og legges ned varierer ganske mye mellom de ulike bransjene. De bransjejusterte indikatorene justerer for ulikheter i bransjestruktur.

I den øverste figuren ser vi hvordan fylkene kommer ut med hensyn til etableringsindeksen i 2016.

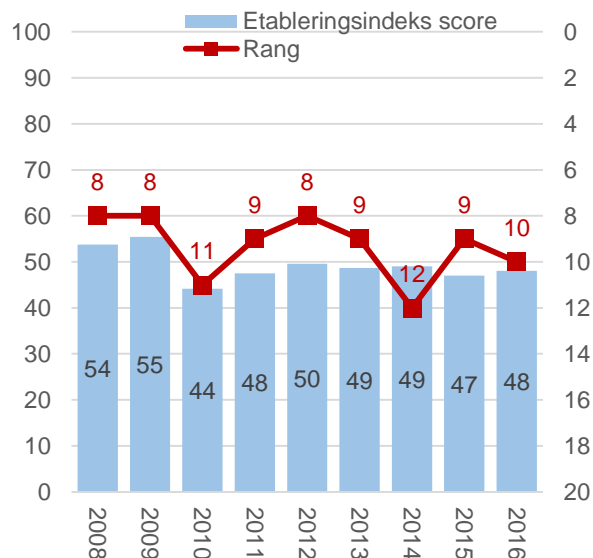
Oslo kommer ut på topp av fylkene. Det er fjerde år på rad at Oslo topper etableringsindeksen. Sør-Trøndelag og Rogaland kommer på de neste plassene. Lavest nyetableringsaktivitet er det i Oppland, Sogn og Fjordane og Nord-Trøndelag.

Vestfold gjør det middels av fylkene når det gjelder nyetablering, og er rangert som nummer 10 av 19 fylker.

I den nederste figuren ser vi utviklingen i etableringsindeksen for Vestfold siden 2009. Vestfold har ikke vært rangert rundt middels siden 2008.

Figur 66: Score for de fire indikatorene i etableringsindeksen for fylkene i 2016.

Figur 67: Score for etableringsindeksen for Vestfold (venstre akse) og rangeringen blant de 19 fylkene (høye akse).

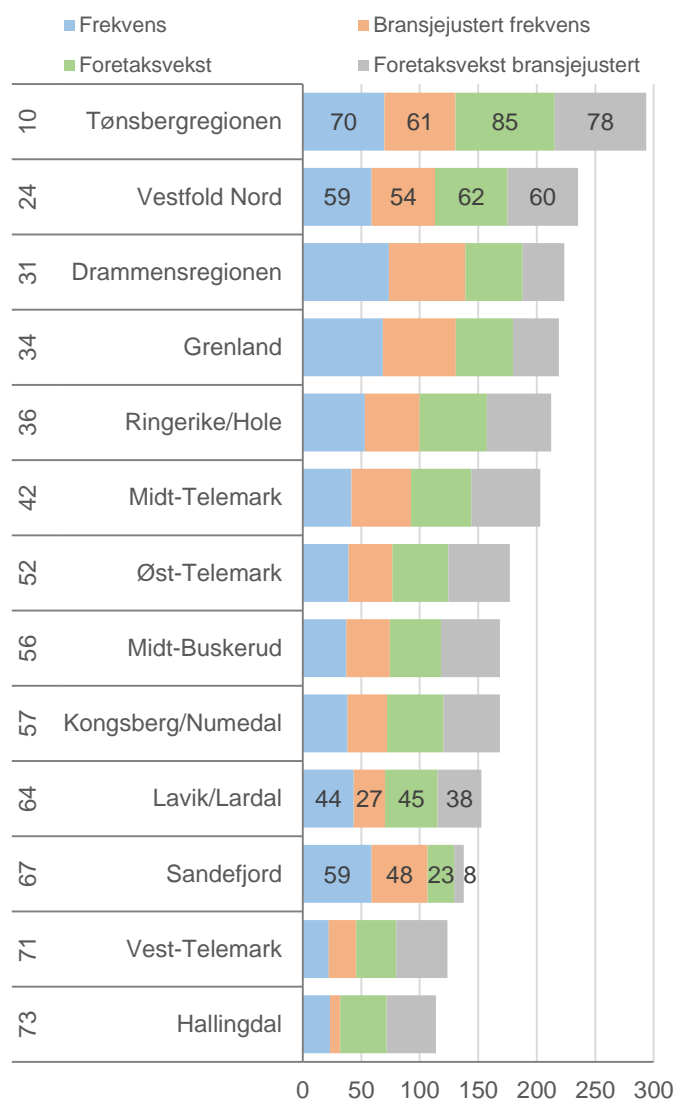
5.3.4 Etableringsindeksen for regionene

I figur 68 ser vi hvordan regionene i BTV kommer ut på etableringsindeksen for 2016.

Tønsbergregionen hadde høyest etableringsaktivitet blant regionene i denne landsdelen i 2016, og ble rangert som nummer ti av 85 regioner.

Vestfold Nord hadde også ganske god etableringsaktivitet og ble nummer 24.

Larvik/Lardal og Sandefjord hadde under middels etableringsaktivitet i 2016. Større bykommuner pleier å ha mer etableringer enn andre kommuner. Det er derfor litt overraskende lav etableringsaktivitet og vekst i antall bedrifter i Larvik og Sandefjord.

Figur 68: Score for de fire indikatorene i etableringsindeksen for regionene i BTV i 2016. Tallet til venstre angir rangering blant de 85 regionene i Norge.

5.4 Næringslivets størrelse

Den siste indikatoren i næringslivsindeksen er næringslivets størrelse. Regioner med et stort næringsliv i forhold til befolkningen får en høyere score.

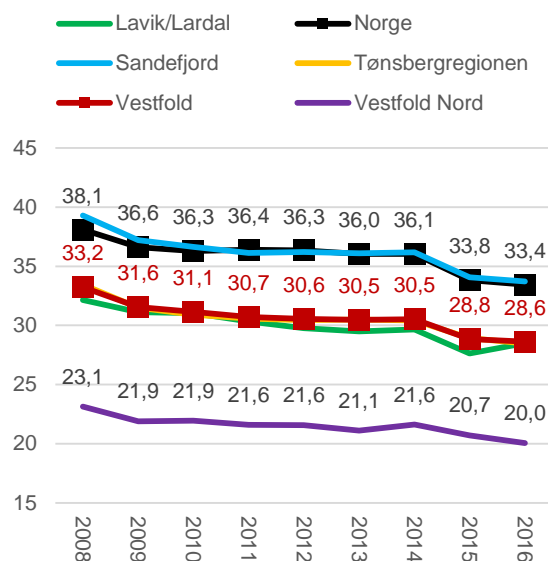
I den øverste figuren ser vi hvordan næringslivets relative størrelse har utviklet seg i Norge, Vestfold og i regionene i Vestfold. Det har blitt færre arbeidsplasser i Norge i forhold til folketallet. Nedgangen er imidlertid ikke så dramatisk som det ser ut til av figuren, etter som nedgangen i 2015 for en stor del skyldes en omlegging av tellemetoden til SSB.

I Vestfold er det færre arbeidsplasser i forhold til innbyggertallet enn tilsvarende andel i landet. Det er derfor det er netto utpendling fra Vestfold. Sandefjord har et relativt stort næringsliv. De andre regionene i Vestfold har mindre næringsliv i forhold til folketallet

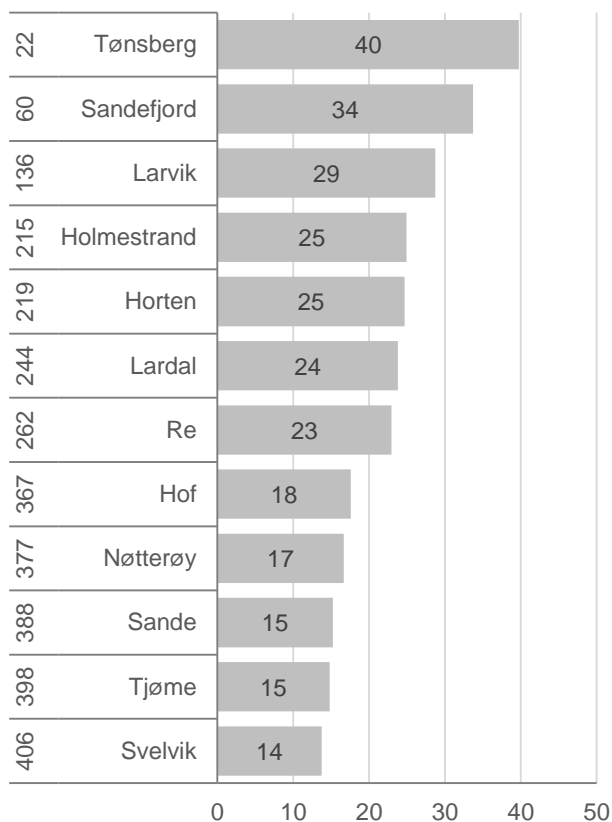
Vi kan også se hvordan næringslivets størrelse er i de enkelte kommunene i fylket i figur 70.

Tønsberg har mye næringsliv i forhold til folketallet. Det gjelder til dels for Sandefjord også. I de andre kommunene er det relativt mindre næringsliv enn landsgjennomsnittet.

En del av kommunene har lite næringsliv, som Svelvik, Tjøme, Sande, Nøtterøy og Hof. I disse kommunene må en stor andel av de sysselsatte pendle ut av kommunen.

Figur 69: Næringslivets relative størrelse, målt som antall arbeidsplasser i næringslivet i prosent av folketallet.

Figur 70: Næringslivets relative størrelse i kommunene i Vestfold.

5.5 Næringslivsindeksen

Næringslivsindeksen er som nevnt satt sammen av fem delindekser: arbeidsplassvekst, produktivitet, lønnsomhet, nyetablering og næringslivets størrelse. Hensikten er å få ett samlet mål for næringsutviklingen.

Hver region har en score for hver av de fem delindeksene. Svakeste region får score 0, mens beste region får score 100. Medianregionen får score på 50.

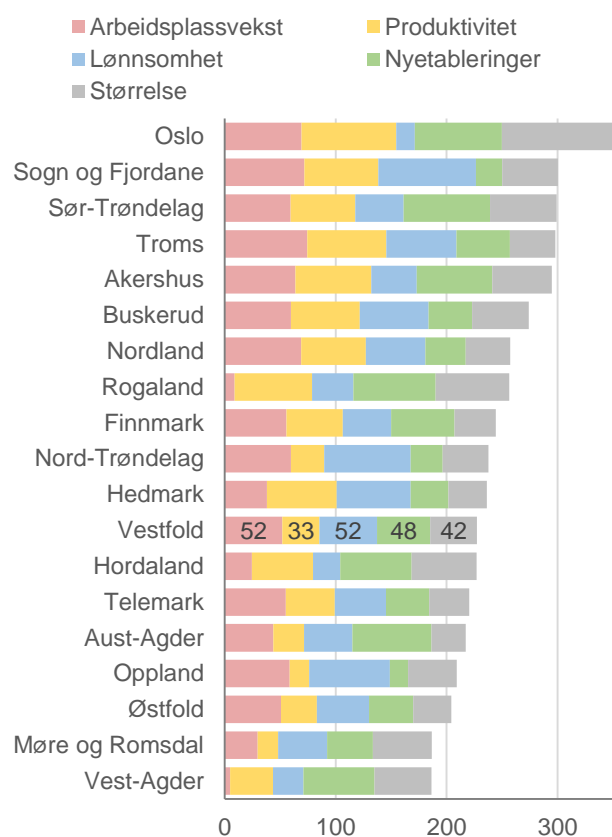
I 2016 ble Oslo beste fylke på næringsindeksen. Oslo skårer godt på alle indikatorene unntatt lønnsomhet. På de neste plassene kom Sogn og Fjordane, Sør-Trøndelag og Troms. Rogaland hadde klippekort på førsteplassene blant fylkene fram til 2014. I 2016 er Rogaland på en historisk lav åttendeplass.

Vestfold kom på 12. plass på denne rangeringen i 2016. Vestfold scorer over middels for lønnsomhet og arbeidsplassvekst, men under middels for produktivitet, nyetableringer og størrelse.

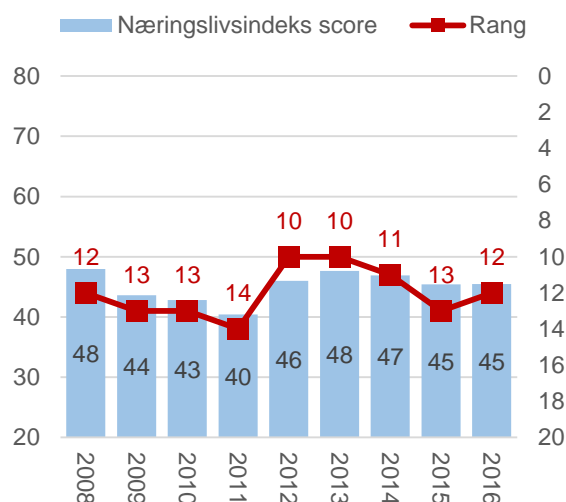
I den nederste figuren ser vi hvordan Vestfold har gjort det på næringslivsindeksen siden 2008.

Vestfold hadde sin svakeste plassering i 2011, da fylket ble nummer 14.

Den samlede næringsutviklingen i Vestfold har holdt seg litt under middels av fylkene. Det er ikke spesielt svak næringsutvikling i fylket, men en hadde kanskje forventet at Vestfold med sin forholdsvis gode befolkningsvekst og sentrale beliggenhet burde ligge godt over middels av fylkene.

Figur 71: Score på delindeksene i næringslivsindeksen i 2016.

Figur 72: Vestfolds score på næringsindeksen (venstre akse) og rangering blant de 19 fylkene (høyre akse).

5.5.1 Næringslivsindeksen for regionene

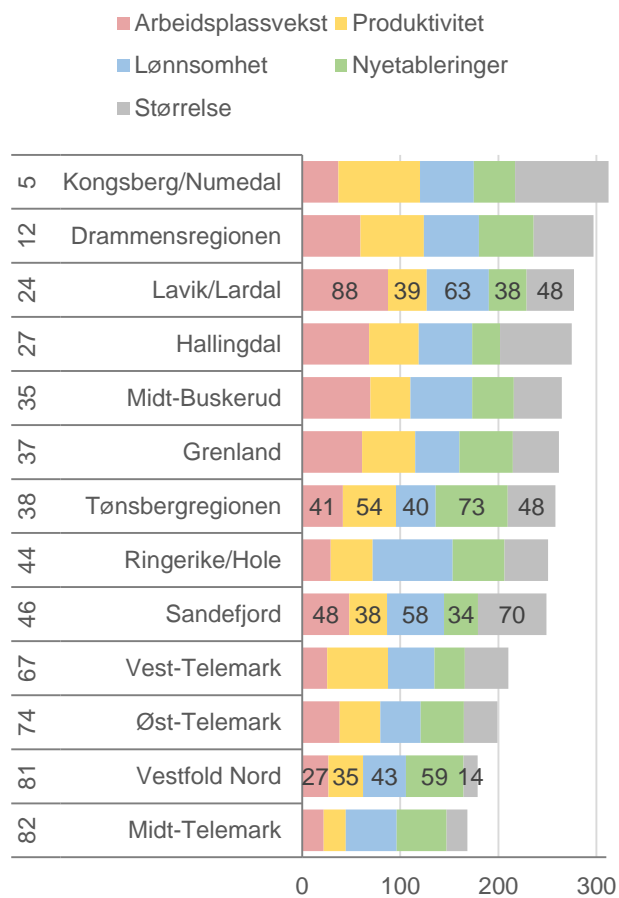
Oslo ble beste region i landet på næringsindeksen for 2016.

I BTV ble Kongsberg/Numedal beste region og nummer fem av de 85 regionene i landet i 2016. Drammensregionen gjorde det også godt med en 12. plass.

Larvik/Lardal ble nummer 24 av de 85 regionene på næringslivsindeksen 2016. Høy arbeidsplassvekst og god lønnsomhet bidro til denne plasseringen.

Tønsbergregionen og Sandefjord er rangert rundt midtels av regionene.

Vestfold Nord fikk en svært dårlig plassering. Det er bare fire regioner i landet som gjorde det svakere i 2016.

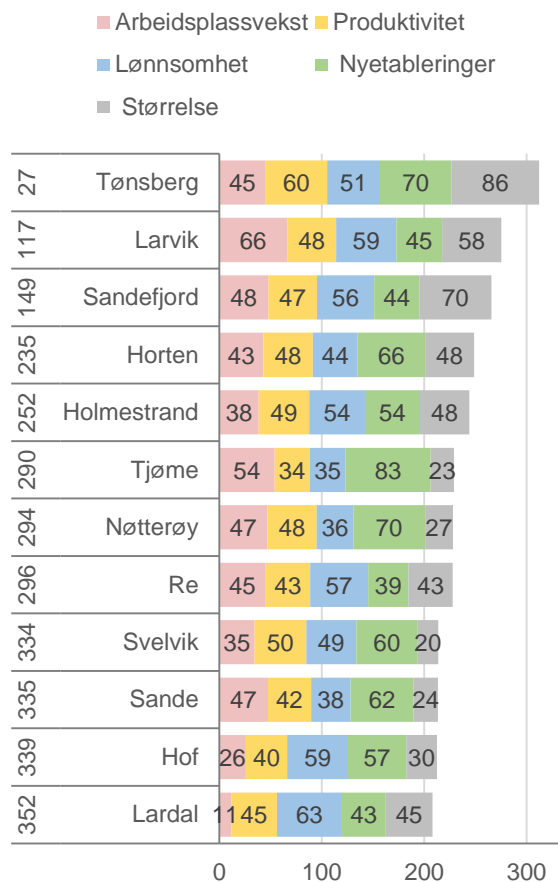
Figur 73: Score på delindeksene i næringslivsindeksen i 2016. Tallet til venstre angir rangering blant de 85 regionene i Norge.

5.5.2 Næringslivsindeksen for kommunene

Av enkeltkommunene var det Tønsberg som kom best ut på næringslivsindeksen i 2016. Tønsberg ble nummer 27 av de 426 kommunene i landet.

Larvik og Sandefjord ble også bedre enn middels, som henholdsvis nummer 117 og 149.

Alle de andre kommunene i Vestfold gjorde det svakere enn middels av kommunene i landet i 2016.

Figur 74: Score på delindeksene i næringslivsindeksen i 2016. Tallet til venstre angir rangering blant de 426 kommunene i Norge.